

Návrh pracovních listů pro obor Kosmetička

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:
Ing. Marie Horáčková Ph.D.

Vypracovala:
Kateřina Kaštylová

Brno 2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Zpracovatelka: **Kateřina Kaštylová**
Studijní program: Specializace v pedagogice
Obor: Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku
Název tématu: **Návrh pracovních listů pro obor Kosmetička**
Rozsah práce: 40

Zásady pro vypracování:

1. Seznámení s problematikou, vyhledání odborných literárních zdrojů a pramenů
2. Stanovení cílů a vytvoření metodiky
3. Zpracování teoretických východisek, uskutečnění průzkumných šetření.
4. Zpracování vlastního textu bakalářské práce.

Seznam odborné literatury:

1. ČADILEK, M. *Didaktika praktického vyučování*. Brno: MU Brno, 2005. 104 s. ISBN 80-210-1081-9.
2. KALHOUS, Z. – OBST, O. *Didaktika sekundární školy*. Univerzita Palackého: Olomouc, 2003. 186 s. ISBN 80-244-0599-7.
3. KLAPILOVÁ, S. *Didaktika pro učitele praktického vyučování a mistry odborného výcviku*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006. 78 s. ISBN 80-244-1420-1.
4. MAŇÁK, J. *Nárys didaktiky*. Brno: Masarykova univerzita, 2003. 104 s. ISBN 80-210-3123-9.
5. SKALKOVÁ, J. *Obecná didaktika : vyučovací proces, učivo a jeho výběr, metody, organizační formy vyučování*. 2. vyd. Praha: Grada, 2007. 322 s. ISBN 978-80-247-1821-7.

Datum zadání bakalářské práce: květen 2014

Termín odevzdání bakalářské práce: květen 2015

Kateřina Kaštylová

Kateřina Kaštylová
Autorka práce

Maria Horáčková

Ing. Marie Horáčková, Ph.D.
Vedoucí práce

Dana Linhartová

doc. PhDr. Dana Linhartová, CSc.
Garantka studijního programu

Dana Linhartová

doc. PhDr. Dana Linhartová, CSc.
Ředitelka vysokoškolského ústavu

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci: **Návrh pracovních listů pro obor Kosmetička** vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 Autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity o tom, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne 27. 5. 2015

Poděkování

Děkuji své vedoucí práce paní Ing. Marii Horáčkové Ph.D., za cenné rady a připomínky po celou dobu psaní bakalářské práce.

Velké díky patří mé rodině za podporu při studiu. Děkuji i svým přátelům, kteří jsou mi vždy nápomocni.

Tímto bych chtěla poděkovat SOU a SOŠ SČMSD, Znojmo, s.r.o., která mi umožnila vyplnění pracovních listů a poskytla materiály, ke zpracování mé práce. Dále pak žákyním za jejich vyplnění a učitelce odborného výcviku za poskytnutí rozhovoru.

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá návrhem pracovních listů, které jsou vytvořeny pro odborný výcvik na střední odborné škole. Přesněji jsou sestaveny pro 1. ročník obor Kosmetička (kosmetické služby). Dále se zabývá didaktickými prostředky, zejména učebními úlohami a rozdělením pracovních listů, na jejich tvorbu, účelem a funkci.

Cíl teoretické části práce je vymezení základních pojmů souvisejících se zkoumanou problematikou. Jedná se o význam pracovních listů ve výuce na učební téma, na které budou pracovní listy zaměřeny. Mezi metody použité při zpracování teoretické části práce patří studium odborných zdrojů, tvorba výpisků, analýza, srovnávání a syntéza.

Cílem praktické části je vytvoření návrhu pracovních listů pro obor Kosmetička na tři učební témata a to na Péči o ruce, Péči o pleť a Kosmetická masáž obličeje, krku a dekoltu. Dalším cílem bude podrobné popsání metodické práce s vytvořeným materiálem. Metodami použitými pro zpracování praktické části bylo studium odborných a školních dokumentů.

Klíčová slova

Didaktické prostředky, textové pomůcky, pracovní listy, odborný výcvik

Abstract

The dissertation studies worksheets plans created for specialised secondary school training. The worksheets were put together for the first year of Beauty Therapy Course (Beauty Services). The dissertation then looks into the didactic tools used in the worksheets, such as, their individual study tasks and their creation process, function and application.

The theoretical part focuses on the formation of the most significant terms related to the study topic. That is mainly achieved through identification of the utilization of the worksheets in the chosen areas of learning. Methods used for studying the theoretical part of the dissertation are exploration of academic resources, note taking, comparison, analysis and synthesis.

The practical part of the dissertation focuses on creation of the worksheets for three different learning areas of the Beauty Therapy Course: Hand Care, Facial Care and Beauty Massage of the Face, Neck and Neckline. It also aims to give a detailed description of the piece of research and the created learning materials. Expert research and course materials were used as a study method for the practical part of the dissertation.

Keywords

Didactic tools, text tools, worksheets, specialised training

Obsah

1	Úvod	12
2	Cíle bakalářské práce	13
2.1	Cíle teoretické části práce	13
2.2	Cíle praktické části práce	13
3	Materiál a metodika zpracování	14
3.1	Materiál a metodika zpracování teoretické části práce.....	14
3.2	Materiál a metodika zpracování praktické části práce.....	14
4	Současný stav řešené problematiky	15
4.1	Studijní obor Kosmetička	15
4.2	Didaktické prostředky.....	21
4.2.1	Nemateriální didaktické prostředky	21
4.2.2	Materiální didaktické prostředky	22
4.2.3	Textové pomůcky	24
4.2.3.1	Učební úlohy.....	24
4.2.3.2	Pracovní listy	25
5	Odborný výcvik	30
5.1.1	Postavení odborného výcviku v učebních plánech.....	30
5.1.2	Učební plány, učební osnovy, časové tematické plány	31
5.1.3	Pravidla chování v odborném výcviku a na praxi.....	32
5.1.4	Hygiena a bezpečnost v odborném výcviku.....	33
6	Praktická část a výsledky práce	35
6.1	Obecné informace o škole	35
7	Pracovní listy pro obor Kosmetička	36
7.1	Zdůvodnění didaktického obsahu pracovních listů.....	36

7.2	Forma zvolených otázek v pracovních listech	39
7.3	Metodické pokyny pro práci s pracovními listy	40
7.3.1	Možnosti použití pracovních listů	40
7.3.2	Doporučený způsob hodnocení pracovních listů	41
7.4	Výsledky získané prostřednictvím pracovních listů.....	42
7.5	Výsledky rozhovoru s učitelkou odborného výcviku	42
8	Diskuze	45
9	Doporučení pro pedagogickou praxi	46
10	Závěr	47
11	Seznam použité literatury	48
A	Příloha č. 1	52
B	Příloha č. 2	54
C	Příloha č. 3	57
D	Příloha č. 4	60

Seznam obrázků

Obr. 1	Schematický řez kůží Zdroj: Kosmetika I. (2010).	16
Obr. 2	Vrstvy kůže Zdroj: www.akne.name.cz – upraveno (2014).	17
Obr. 3	Schematické znázornění nehtu Zdroj: Kosmetika I. (2010).	20

Seznam tabulek

Tab. 1	Charakteristika rámcového programu Kosmetička	15
Tab. 2	Tabulka hodnocení pracovních listů	41

1 Úvod

Tématem této bakalářské práce je *Návrh pracovních listů pro obor Kosmetička*. Téma jsem si zvolila na základě vlastní zkušenosti a pro obměnu edukačního materiálu, který by mohl pomoci žákům orientovat se v učivu. Na střední odborné škole, kde jsem obor Kosmetička studovala, vyučující odborného výcviku pracovní listy nepoužívaly. Pojala jsme tyto pracovní listy jako konečné shrnutí učiva pro žáky 1. ročníku. Realizovala jsem pracovní listy na tři témata. Dvě témata jsou základní

a to Péče o ruce a Péče o pleť. Poslední téma je na aktuální učební látku a to je Kosmetická masáž obličeje, krku a dekoltu.

V prvním ročníku by žákyně měly mít tyto základní vědomosti, na které v dalších studijních letech budou navazovat další nové vědomosti. Podstata mých pracovních listů je spojení teorie a praxe. Záměrem pracovních listů je propojení teoretických znalostí žákyň s praktickými dovednostmi. Jejich cíl je poté takový, že se propojí teoretické znalosti žákyň s praktickými dovednostmi. Vycházela jsem z tematických celků daného oboru, na jejichž základě byly pracovní listy vytvořeny.

2 Cíle bakalářské práce

2.1 Cíle teoretické části práce

Hlavním cílem teoretické části práce je na základě studia odborných zdrojů, vymezení základních pojmů souvisejících se zkoumanou problematikou. Popsání významu pracovních listů ve výuce a didaktické zásady práce s touto textovou učební pomůckou. Dále rozdělení didaktických prostředků a popsání didaktických zásad. Rozdělení pracovních listů, jejich tvorbu, význam, funkci a účel.

2.2 Cíle praktické části práce

Cílem praktické části je vytvoření návrhu pracovních listů pro obor Kosmetička, které se prolínají, jak s odborným předmětem, tak i odborným výcvikem. Jsou vytvořeny na tři učební témata. Dva pracovní listy se zaměřují na Péči o ruce a Péči o pleť. Pro třetí pracovní list bylo vybráno aktuální téma Kosmetická masáž obličeje, krku a dekoltu. Tyto pracovní listy mají sloužit k lepšímu zapamatování a procvičení učiva, které je v prvním ročníku pro žáky velmi důležité. Druhým cílem je popsání obsahu učiva v těchto pracovních listech v souvislosti s osvojením kompetencí absolventa daného oboru a metodické práce s vytvořeným materiálem. Dalším cílem je získání zpětné vazby od učitele, který vyučuje odborný výcvik a žákyň z oboru Kosmetička.

3 Materiál a metodika zpracování

3.1 Materiál a metodika zpracování teoretické části práce

Mezi metody použité při zpracování teoretické části práce patří studium odborných zdrojů, tvorba výpisků, analýza, srovnávání a syntéza. Při získávání potřebných informací jsem pracovala s odbornou literaturou, internetovými zdroji a na základě komparace, analýzy zdrojů byla syntézou sestavena teoretická část práce.

3.2 Materiál a metodika zpracování praktické části práce

Metodami použitými pro zpracování praktické části bylo studium odborných a školních dokumentů, především školního vzdělávacího programu, tematických plánů a učebních osnov. Dále pak aplikace vybraných didaktických zásad s připravovaným materiálem. Navržené pracovní listy jsou určeny pro žákyně 1. ročníku střední odborné školy obor Kosmetička. Pracovní listy byly předloženy učiteli oboru Kosmetička k posouzení jejich úrovně, co se kvality a obtížnosti týká a také případného přínosu ke zkvalitnění výuky. Názor učitele byl získán prostřednictvím strukturovaného rozhovoru. Pracovní listy byly dále předloženy žákyním k vyplnění, získané výsledky byly srovnány s názorem učitele v části, který se zabývá jejich obtížností.

4 Současný stav řešené problematiky

4.1 Studijní obor Kosmetička

Vzdělávací program učebního oboru 69-52-H/001 Kosmetička je koncipován jako čtyřletý a zabezpečuje získání odborných vědomostí a praktických dovedností potřebných k profesionálnímu vykonávání kosmetických služeb na úrovni středního odborného vzdělání. Tento obor je dle MŠMT (2007) realizován i ve formě denního zkráceného studia pro absolventy oborů vzdělání, které je ukončeno maturitní zkouškou. Délka studia je 1-2 roky. Večerní, denní nebo kombinované vzdělávání je nejvýše o 1 rok delší oproti denní formě.

Tab. 1 Charakteristika rámcového programu Kosmetička

<u>Kód a název :</u>	69-52-H/001 Kosmetička
<u>Vstupní předpoklady žáků :</u>	Studijní obor je určen pro žáky a další uchazeče, kteří splnili povinnou školní docházku a kteří splnili podmínky přijímacího řízení
<u>Délka a forma studia</u>	4 roky denního, 5 let večerního a dálkového studia

Zdroj: MŠMT, NÚOV (2007).

Cílem vzdělávacího programu je příprava k poskytování kvalifikovaných a kvalitních kosmetických služeb (základní odborné práce při přípravě zákazníků pro kosmetické úkony, např. povrchové čištění pleti pleťovou vodou a mlékem, odborné odličování řas a obočí, odstraňování chloupků, napařování kompresí i přístroji a různé druhy ručních a strojních masáží obličeje a krku, běžné odborné práce při ošetřování pleti a pokožky, např. depilace různých částí těla, aplikace obkladů a masek a kosmetické masáže různých částí těla, poradenské služby v kosmetickém ošetřování pleti ohledně používání vhodných přípravků podle typu pleti a věku zákazníka) a poskytování kvalifikované a kvalitní péče o ruce a nohy (NÚV, 2007).

Obsah vzdělávacího programu učebního oboru 69-52-H/001 Kosmetička je v MŠMT (2007) odvozen ve složce všeobecně vzdělávací od základního kurikula vymezujícího v podobě výchovně vzdělávacích cílů a obsahových okruhů šest oblastí všeobecného vzdělávání. Složka odborného vzdělávání je odvozena od

základního kurikula vypracovaného v podobě vzdělávacích cílů a obsahových okruhů pro vzdělávací směr péče o vzhled člověka. Poskytuje žákům ucelený soubor teoretických vědomostí, praktických dovedností a návyků nezbytných pro jejich budoucí uplatnění v kosmetických službách. K základním znalostem o vzhled člověka patří vědomosti z oblasti anatomie kůže a anatomie ruky.

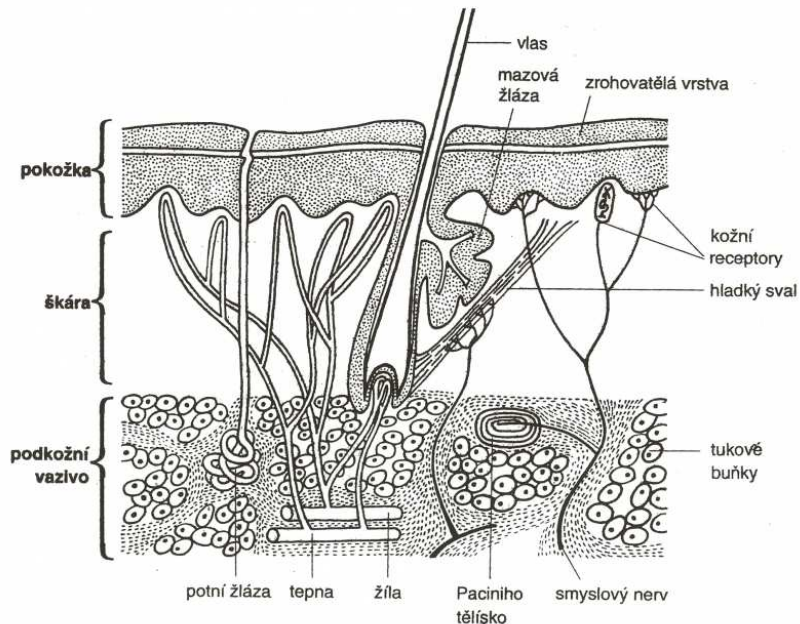
Anatomie kůže

„Kůže je vícevrstevná pokrývka těla. Velikost kožního povrchu je u člověka 1,5 – 2m² a jako největší a nejtěžší orgán lidského těla tvoří až pětinu celkové hmotnosti člověka. Celková hmotnost kůže je tedy 15 – 20 kg. Kůže tvoří hranici mezi zevním a vnitřním prostředím“ (Prokopová Moskalyková, 2006, s. 11).

Anatomie kůže

Rozsivalová (2010, s. 17) uvádí, že kůže je jedním z nejdůležitějších orgánů lidského těla a pro život je zcela nezbytná. Stavba kůže se skládá ze tří částí:

- **Pokožka** (*epidermis*),
- **Škára** (*dermis* neboli *corium*),
- **Podkožní vazivo** (*tela subcutanea*).

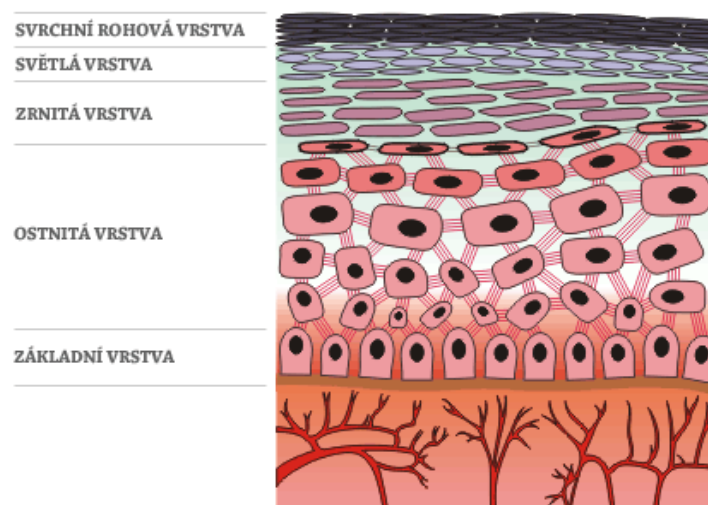

Obr. 1 Schematický řez kůží
Zdroj: Kosmetika I. (2010).

Rozsivalová (2010, s. 18 – 19) postupně ve své knize podrobně popisuje všechny tři části kůže (pokožka, škára, podkožní vazivo).

Pokožka se skládá z pěti následujících vrstev:

- **základní vrstva** (*stratum basale*),
- **ostnitá vrstva** (*stratum spinosum*),
- **zrnitá vrstva** (*stratum granulosum*),
- **světlá vrstva** (*stratum lucidu*),
- **rohová vrstva** (*stratum corneum*).

Obr. 2 Vrstvy kůže

Zdroj: www.akne.name.cz – upraveno (2014).

Rozsivalová (tamtéž, 2010) definuje proces, který trvá **28 – 30 dní**, kdy se buňky promění od základní vrstvy až po vrstvu rohovou. Pokožka se každý měsíc zcela obnoví. Tímto procesem se brání a vyrovnává s vnějším opotřebením.

Rozsivalová (2010, s. 20 – 21) dále popisuje poslední dvě vrstvy kůže. **Škára** (*dermis* nebo *corium*) je střední a také nejsilnější vrstva kůže. Tato vrstva je pružná a má ochrannou funkci. V této vrstvě kůže jsou uložena 3 vazivová vlákna:

- **kolagenní** – zajišťují pevnost kůže,
- **elastická** – zajišťují pevnost a pružnost,
- **retikulinová** – tvoří retikulární síťovinu.

Podkožní vazivo (*tela subcutanea*) obsahuje mízní cévy, nervová vlákna, řídké pojivo, ostrůvky tukové tkáně, tepny a žíly. Podkožní vazivo chrání proti rozdílům teplot a mechanickému poškození hlouběji uložené orgány

Kožní film

Tukový (lipidový) kožní film podle (Prokopová Moskalyková, 2006, s. 15) chrání kůži před pomnožením choroboplodných zárodků, jako jsou například bakterie, plísně a kvasinky. Zároveň udržuje na kůži pH a kožní mikroflóru v rovnováze. Kožní film má za normálních okolností pH (5,5) slabě kyselé, pH je velmi důležité pro zachování optimálního obsahu vody v pokožce, zvláště v rohové vrstvě.

Barva kůže

Prokopová Moskalyková (2006, s. 13) vysvětluje, že barva kůže je dána mnoha faktory, při kterých záleží na množství a rozložení kožního barviva melaninu a keratinu, který se nachází v podkožním vazivu. Dále závisí na množství vody a na barvě kožního vaziva. Hydrantová kůže je zpravidla bělejší, protože je neprůsvitná. Kůže u starších lidí je tmavší a nažloutlá, protože je málo hydratovaná a je více průsvitná. Podle Rozsivalové (2000, s. 84) barvu kůže ovlivňuje i zdravotní stav, dědičnost, roční období (v letním období je kůže více pigmentovaná než v zimním období) a momentální psychické a fyzické rozpoložení. Rozlišujeme 4 základní barvy kůže, které mají největší podíl na celkovém vzhledu kůže:

- **červená** – prokrvení,
- **bílá** – obsah vody v pokožce (hydratace),
- **žlutá** – tloušťka rohové vrstvy,
- **hnědá** – množství pigmentu (melaninu) v pokožce.

Vrásky

Rozsivalová (2010, str. 82) rozděluje vrásky na dva druhy:

Mimické vrásky jsou způsobeny činností mimických svalů, je jich méně, ale jsou hlubší. Zejména u herců a učitelů jsou výraznější. Mimické vrásky se vyskytují především v oblasti čela, kolem úst a očí. Proti mimickým vráskám můžeme bojovat odvykáním různých zlovyků, např.: krčení čela, mračení. Patří sem i kouření, při kterém přivíráme oči a špulíme rty.

Stařecké vrásky jsou jemnější a je jich více. Tyto vrásky jsou způsobeny stárnutím kůže a celého organismu. Závisí i na hydrataci pokožky, která s věkem ubývá, zhoršuje se stav elastických a kolagenních vláken a působením UV záření. Těmto vráskám můžeme do určité míry předcházet jak kosmetickým ošetřením v salónech, tak i domácí péčí kvalitními přípravky. Avšak proces stárnutí nezastavíme nikdy.

Rozsivalová (2010, s. 81) také hovoří i o stavu vnitřního napětí kůže. **Tonus a turgor** jsou kriteria, která nám slouží k posouzení stavu pleti. Toto vnitřní napětí má určitou spojitost se stařeckými vráskami, kde ochabuje právě toto napětí. Ochabují elastická a kolagenní vlákna.

Důležitou roli v péči o pleť hraje i dokument, do kterého se zapisují různé úkony, např. depilace horního rtu, úprava obočí, použitá barva při barvení obočí, které jsou prováděny nejen v kosmetické péči, ale i v péči o ruce (u manikúry) i u péče o nohy (pedikúra). Dále se zapisuje citlivost pokožky, alergie a zdravotní stav klientky. Tento dokument se nazývá **kartotéční záznam**. Každé nové klientce, podle Rozsivalové (2000, s. 52), která se rozhodne navštívit salon, bychom měli založit kartotéční záznam. V mnoha kosmetických salonech jsou tyto kartotéční záznamy uloženy v počítači. Základní údaje v kartotéčním záznamu:

- jméno,
- adresa a telefon (v případě přebjedení, nabídka nových služeb),
- datum narození,
- zaměstnání,
- přesný popis stavu pleti,
- popis zvláštních projevů na pleti (stručná diagnóza – onemocnění, alergie).

Rozsivalová (2000, s. 54) zdůrazňuje, že kartotéční záznam je pro kosmetičku důležitým a významným pomocníkem. Zabraňuje opakovaným otázkám, usnadňuje určit diagnózu pleti a volit správný postup kosmetického ošetření. Zabraňuje opakovanému používání stejných přípravků (pleťových masek). Hlavní úloha kartotéčního záznamu je ta, že pomáhá při řešení právních záležitostí. V dnešní době je to nezbytná součást kosmetických salonů.

Kartotéční záznam si můžeme vytvořit sami v textových editorech nebo si ho můžeme zakoupit v tištěné formě i výrobců kosmetiky, pokud ho ovšem má v nabídce.

Anatomie nehtu

Dle Prokopové Moskalykové (2006, s. 15) je ruka složena z 29 kostí. Z toho je 5 kostí záprstních, 8 kostí zápěstních, 2 sesamských kůstek a 14 článků prstů. Rozsivalová (2010, s. 27) souhlasí a uvádí, že nehty na rukou rostou celý život. Celý nehet na prstu ruky+ vyrostе za 2-3 měsíce, u palce na noze růst nehtu trvá až 1 rok. Nehty na ruce jsou silné asi 1mm, nehty na nohou jsou silnější. Úkolem nehtu je chránit poslední článek prstu před zraněním a umožňuje díky němu

uchopování drobných předmětů. Podle Prokopové Moskalytové (2006, s. 31) nehty rostou 1 mm za týden, u onemocnění lupenkou nehty rostou rychleji. Tvar a tloušťka nehtu je velmi individuální. Podílí se na ní různá onemocnění, dědičnost a věk. Ve stáří nehet zesiluje a objevují se na něm rýhy.

Ruce zprostředkovávají přímý styk s okolním světem podle Rozsivalové (2000, s. 55) a proto jsou vystaveny mnoha negativním vlivům, např. vlhkosti, nečistotě a chemikáliím. Péči o ruce považujeme za základní hygienický požadavek. Měli bychom pečovat nejenom o nehet, ale také o kůži na dlaních a hřbetech rukou. K její ochraně používáme speciální přípravky na ruce s obsahem vitamínů, regeneračních a zvláčňujících látek.

Neht a jeho složení

- **nehtová ploténka** (*nehtový plát*) - skládá se z vrstev neživého proteinu, který je připojen k nehtovému lůžku;
- **nehtové lůžko** - nachází se pod nehtovou ploténkou;
- **matrix** (*zárodečná tkáň*) - zárodečná tkáň, ze které vyrůstají nehty;
- **lunula** *neboli měsíček (půlměsíc)* - je kousek živého nehtu, který je někdy vidět;
- **nehtový val** (*kůžička*) - je ohraničen kolem nehtového lůžka,
- **eponychium** - tzv. nehtová blanka, která přesahuje zadní nehtový val
- **hyponychium** - nachází se pod volným krajem nehtu, kde nehtová ploténka přechází ve **volný okraj nehtu**

Obr. 3 Schematické znázornění nehtu
Zdroj: Kosmetika I. (2010).

Pro aplikaci těchto poznatků a vědomostí, jsou potřeba materiální didaktické prostředky – učební pomůcky, které jsou níže specifikovány.

4.2 Didaktické prostředky

Didaktické prostředky definuje Maňák (1990, s. 52) jako důležitou didaktickou kategorií. V této kategorii jsou zahrnuty všechny materiální předměty, které podmiňují, zajišťují a zefektivňují průběh vyučovacího procesu. Tyto předměty úzce souvisejí s vyučovacími metodami a organizační formou výuky a napomáhají dosažení už výše zmíněných výchovně vzdělávacích cílů. Didaktické prostředky se vyvíjeli v závislosti na dosaženém stupni civilizace, techniky, kultury, které ve vývoji školy byly důležitým modernizačním faktorem. Dnes se hovoří o moderních didaktických prostředcích, náročnou soudobou výuku bez nich ani nelze realizovat.

Dle Maňáka (1990, s. 51) jsou prostředky chápány v širokém smyslu jako jevy a předměty sloužící k vytyčení cílů. Podobně je to v pedagogice a didaktice. V těchto oblastech termín prostředky zahrnuje v širokém smyslu vše, co vede k uplatnění výchovně vzdělávacích cílů. Čadílek (2005, s. 50) se zmiňuje o prostředcích odborného výcviku, kde se shoduje s Maňákem (1990), že obecně za prostředky považuje ty skutečnosti (jevy a předměty), které slouží k výuce žáků a je nezbytné dodržovat vytyčené cíle. Oba tito autoři Čadílek (2005) a Maňák (1990) se shodují na členění prostředků a to na **nemateriální** a **materiální**.

4.2.1 Nemateriální didaktické prostředky

Dle Maňáka (1990, s. 52) jsou nemateriální didaktické prostředky např. znalosti, vyučovací metody, organizační formy.

Metody výuky

„V didaktice pod pojmem vyučovací metoda chápeme způsoby zaměřeného uspořádání činností učitele i žáků, které směřují ke stanoveným cílům“ (Skalková, 2007, s. 181).

Skalková (1999, s. 166) uvádí, že v didaktice pod pojmem vyučovací metoda chápeme způsoby záměrného uspořádání činnosti učitele a žáků, které poté směřují ke stanoveným cílům. Maňák (1990, s. 33) zdůrazňuje, že učlenění metod je důležité proto, aby učiteli usnadnily orientaci v bohatém metodickém instrumentáriu, které má k dispozici. Současně mu však ukazuje cestu k vlastnímu tvořivému hledání a zkoušení neoptimálnějších postupů. Maňák (2003, s. 34 - 35) klasifikuje následující základní metody výuky podle šesti hledisek. Každé hledisko má svůj aspekt a dále se kategorizuje.

Hledisko podle pramene poznání a typu poznatků má **aspekt didaktický**. Metody z hlediska aktivity a samostatnosti žáků jsou **aspekty psychologické**. **Logický aspekt** má charakteristika metod z hlediska myšlenkových operací, dále poté **aspekty procesuální** mají varianty metod z hlediska fází výchovně vzdělávacího procesu. V jednom z hledisek je **aspekt organizační**, který má i varianty metod z hlediska výukových forem a prostředků. Jako poslední jsou aktivizující metody, které mají **aspekt interaktivní**.

O nejvhodnější metodě pro danou výuku, se učitel rozhodne už při plánování, promyšlení a přípravě výukové jednotky. Výchozím bodem je vždy obsah učiva, analýza a jeho struktura a cíl výuky.

Organizační formy vyučování

Maňák (1990, s. 47 - 48) uvádí, že podobně jako všechny pedagogické kategorie mají i organizační formy dlouhou historii. Souvisí totiž s rozvojem a vývojem školství. Maňák (2003, s. 46) klasifikuje organizační formy ve třech bodech. Podle **vztahu k osobnosti žáka** se zaměřuje např. na individuální a hromadnou výuku. Dále poté podle **charakteru výukového prostředí**, kdy záleží na tom, kde se daná výuka realizuje – výuka ve třídě, v dílně, v odborných učebnách a laboratořích. Rozděluje se také podle **délky trvání** - dvouhodinová výuková jednotka, zkrácená výuková jednotka, speciální kursy a seminář.

Organizační forma je určitý vnější rámec uspořádaných podmínek a prostředku, ve které výuka probíhá. Čadílek (2005, s. 56) definuje hlavní **organizační formy odborného výcviku**, do kterých patří **místo výuky, způsob výuky a učební den**.

4.2.2 Materiální didaktické prostředky

Ouroda (2009, s. 80) klasifikuje materiální didaktické prostředky, jako hmotné vyučovací prostředky. Tyto prostředky rozděluje na tři skupiny, které jsou tvořeny **učebními pomůckami, didaktickou technikou a účelovými zařízeními školy**.

Ouroda (2009, s. 84) uvádí členění **učebních pomůcek**. Jsou zde *Literární pomůcky*, do kterých Ouroda zařazuje učebnice, soubory, tabulky, atlasy a **pracovní sešity**. Obst ve Školní didaktice (2009, s. 338 in Kalhous) i Čadílek s Lovečkem (2005, s. 119) uvádí klasifikaci pracovních listů, jako textové pomůcky, přesněji je zařadili mezi pracovní materiály - pracovní sešity.

Skalková (1999, s. 233) uvádí, že prostřednictvím učebních pomůcek se realizuje **princip názornosti**. Učební pomůcky jsou materiální předměty, kterých

se bezprostředně používá ve vyučovacím procesu. Znázorňují konkrétní jev nebo činnost. V tomto případě se Skalková (1999, s. 232) s Obstem a Kalhousem (2002, s. 129) shodují na tom, že se učební pomůcky účastní vyučovacího procesu bezprostředně, protože jsou přímým materiálem, usnadňují proces učení žáků a pomáhají k hlubšímu osvojování dovedností a vědomostí. Základním požadavkem je, aby všichni žáci na učební pomůcky dobře viděli a popřípadě s nimi mohli pracovat. Skalková (2007, s. 249 – 250) také uvádí, podle čeho by měl učitel volit učební pomůcky. A neměl by je zařazovat náhodně. Učitel tedy volí pomůcky vzhledem k cíli, který jeho vyučování sleduje, dále podle věku a psychického vývoje žáků, k jejich dosavadním vědomostem i zkušenostem. A naposled k podmínkám realizace (vybavení třídy a školy) i k vědomostem a zkušenostem učitele.

Kalhous a Obst (2002, s. 121) zdůrazňují, co si učitel musí uvědomit v zásadách práce s učebními pomůckami. Za samozřejmost se předpokládá, že s učebními pomůckami učitel pracuje především z hlediska jejich funkčního začlenění do výuky. Musí si však uvědomit, že **práce s učebními pomůckami je pouze prostředkem, ne cílem výuky**. Čadílek (2005, s. 76) hovoří o materiálních didaktických prostředcích odborného výcviku, do kterých patří zařízení a předměty, které jsou nezbytné pro odborný výcvik, a dále ty, které svojí didaktickou funkcí pomáhají efektivně osvojovat učivo. Materiální prostředky odborného výcviku lze rozdělit podle Čadílka (2005, s. 76) na **výrobní prostředky** (příslušného odboru) a na **didaktické prostředky**, pod které patří vyučovací pomůcky a didaktická technika.

Do výrobních prostředků a pracovních předmětů patří základní vybavení stojí, měřidly, nástroji a veškerá technika potřebná pro plnění osnov odborného výcviku. Didaktické materiální prostředky slouží k usnadnění a pochopení učiva a nácviu dovedností odborného výcviku.

Čadílek s Lovečkem (2005, s. 116) se také zabývají učebními pomůckami a zaměřují se na jejich působení na žáky a funkci, kterou tyto pomůcky mají.

Učební pomůcky působí na rozvoj žákovy osobnosti, utváří dovednosti, postoje, zájmy a formulují jeho myšlení – *funkce výchovná*. Dále realizují didaktickou jednotu mezi abstraktním a konkrétním – *funkce gnozeologická (poznávací)*. Rozvíjí vnímání, paměť, fantazii, pozornost, myšlení a úsudek – *funkce intelektuální*. Zaměřují se na rozvíjení žákovy aktivity a samostatnosti – *funkce samovzdělávací*. V neposlední řadě rozvíjí zájem žáků, nutí je bádát, objevovat a experimentovat – *funkce pozorování a objevů*.

4.2.3 Textové pomůcky

4.2.3.1 Učební úlohy

Učební úlohy ve výuce plní všestrannou funkci. Jsou to podle Kalhouse a Obsta (2002, s. 98) všechny učební zadání. V každodenní práci je využívá každý učitel. Učební úlohy jsou v těsném vztahu k výukovým cílům, které jsou nejúčinnějším prostředkem ověřování jejich plnění. V procesu řešení učebních úloh by žáci měli získávat nové dovednosti a vědomosti, zároveň opakovat a procvičovat dříve probrané učivo. Učební úlohy by dále měly u žáků rozvíjet schopnost týmové spolupráce, volit vhodné metody práce, dovednost pracovat s literaturou, osvojovat si myšlenkové operace potřebné k řešení problémů a získávat osobní vlastnosti, zvláště cílevědomost, svědomitost, soustředěnost na práci, systematickosti, pomoc jednoho druhému.

Takto pojatý systém učebních úloh nutně vyžaduje znalost základní teorie u této didaktické kategorie, promyšlenost, schopnost stanovit funkční výukový cíl a dovednost pracovat s touto kategorií školní didaktiky ve všech třech fázích výuky – hodnotící, realizační i přípravné.

Světlá Klapilová (2006, s. 49) definuje učební úlohy jako širokou škálu všech učebních zásad od nejjednodušších úkolů, které vyžadují pouhou pamětní reprodukci poznatků, až po složité úkoly, které vyžadují tvořivé myšlení. Učební úlohy by měly být zastoupeny ve všech etapách výuky, ale měly by se vyžívat jen v etapě diagnostické a hodnotící. Dále mají učební úlohy ve výuce funkci motivační, hodnotící (evaluační), poznávací, diagnostickou a kontrolní. Jejich příprava i využití splní svoji funkci jen tehdy, pokud tvoří učební úlohy celé soubory se vzrůstající náročností.

Taxonomie učebních úloh definujeme podle D. Tollingerové z roku 1970. Toto rozdělení vychází z Bloomovy taxonomie kognitivních cílů a úlohy jsou uspořádány podle postupně stoupající náročnosti, což bylo zmíněno i u Světlé Klapilové (2006, s. 49). Učební úlohy jsou podle této taxonomie rozděleny do 5 hlavních kategorií, které uvádí Tomáš (2009) a jsou poté dále členěny. Jsou rozčleněny do úloh, které vyžadují **pamětní reprodukci poznatků, jednoduché myšlenkové operace s poznatky**. Dále úlohy, které vyžadují **složitější myšlenkové operace s poznatky**. Poslední rozčlenění úloh vyžaduje **sdělení poznatků a tvořivé myšlení**.

4.2.3.2 Pracovní listy

Jak již bylo řečeno v materiálních didaktických prostředcích, pracovní listy patří do skupiny učebních a textových pomůcek. Průcha, Mareš a Walterová (2003, s. 56) uvádí, že pracovní sešit je druh cvičebnice, která obsahuje převážně úkoly a cvičení pro samostatnou práci žáků. Většinou se používají na 1. stupni základní školy, ve vyšších ročnících jako doplněk učebnice. Někteří autoři uvádí i pojem cvičebnice. Například Průcha, Mareš a Walterová (2003, s. 31) označuje cvičebnici za druh učebnice, jejímž účelem je opakování a upevňování určitých vědomostí, dovedností a vytváření návyků. Cvičebnice využívá různých typů cvičení. Většinou se spíše setkáme s pracovními sešity např.: v hodinách anglického nebo německého jazyka a matematiky.

Jak uvádí Doleček (1975, s. 25) pracovní listy se v našich podmínkách liší od učebnic tím, že jsou určeny k jednorázovému použití, kdežto učebnice má většinou několikaletou životnost. Dle Pettyho (2008, s. 275) tyto materiály ušetří spoustu času učiteli i žákům. Neměly bychom při jejich tvorbě překračovat rozumnou míru. Není dobré rozdávat více než jeden až dva oboustranně potištěné archy rozměru A4 za jednu hodinu.

„Pracovní listy nebo sešit je doplňkem učebnice. Jeho předností je přesnější řízení procesu tvorby odpovědí, popř. řešení úlohy. Pracovní list (sešit) se většinou velmi úzce váže k výkladu v učebnici. Písemné zpracování odpovědí v některých případech zdržuje, avšak v mnoha cvičeních, např. gramatických, při numerických výpočtech, při nácviu kótování apod. předtisk v pracovním listu nesporně zrychluje průběh učení a koncentruje žáka na činnost významné pro učení příslušnému učivu“ (Doleček 1975, s. 34).

Tvorba pracovních listů

V pracovních listech se klade důraz na strukturovanost a účelnost. Měli bychom dodržovat i **didaktické zásady**. Musíme tedy přemýšlet, za jakým cílem jsme daný úkol vytvořily. V mých pracovních listech jsem zvolila postup, při kterém je vždy první otázka teoretická a druhá je praktická. Chtěla jsem, aby mezi otázkami byla návaznost.

Musíme si také promyslet organizační strukturu a uvědomit si, kolik času nám vyplnění pracovního listu zabere a do jaké části vyučovacího dne, tyto pracovní listy použijeme. Pro případné úkoly bychom si měly promyslet i to, jaké pomůcky budeme potřebovat.

Kalhous a Obst (2002, s. 62 – 66) hovoří o následujících zásadách. Důležitými aspekty jsou pro učitele uvědomění si vzájemných souvislostí mezi nimi a způsoby, lze je prakticky a pozitivně využít ve výuce.

Zásada komplexního rozvoje osobnosti žáka znamená, že v jakémkoli předmětu, u každého tematického celku lze realizovat rozvoj všech tří základních struktur osobního rozvoje. To znamená jak oblasti kognitivní, psychomotorické, tak i afektivní.

Zásada vědeckosti vyžaduje, aby si žáci osvojovali nejenom poznatky na úrovni, které odpovídají jejich momentální kognitivní úrovni, ale i na úrovni, která koresponduje se současnými ověřenými vědeckými poznatky a s postupným osobním vnímáním procesu vývoje každé vědní disciplíny. Tato zásada je vysoce náročná a vyžaduje učitelskou osobnost, která bude mít celoživotní kontakt se svým vědním oborem, s pedagogickými a psychologickými disciplínami.

Zásada individuálního přístupu zdůrazňuje všeobecně platný požadavek přihlížet ve výuce k individuálním zvláštěnostem každého žáka. K této zásadě je nutné využívat pedagogické diagnostiky. Následně zjištěné údaje by měly ovlivňovat i učitelovu přípravu na výuku a její realizaci.

Zásada spojení teorie s praxí je, aby teoretické vědomosti žáků byly propojeny s jejich praktickou činností. Tato zásada je předpokladem úspěšné pedagogické práce. Žáci mají získávat vědomosti prostřednictvím učitele a literatury, ale i zkušenostmi z vlastního života a z praktické činnosti. *„Nejvyšší hodnotu pro žáky má taková praktická činnost, která se nevykonává pouze mechanicky, ale záměrně a uvědoměle je propojena s teorií“* (Kalhous, Obst 2002, s. 64).

Zásada uvědomělosti a aktivity závisí na žákově učení a kvalitě jeho uvědomění a na rozvoji všech základních psychických funkcí jeho osobnosti. Při této zásadě je důležité, aby se žáci aktivně účastnili výuky. Aktivitu ve výuce podporuje mimo jiné i vnitřní motivace, že se žák naučí něco nového a tím se vnitřně uspokojí. U vnější motivace se žák učí na základě vnějších podmětů.

Zásada názornosti je metoda, která byla a je zdůrazňována řadou významných pedagogů po celá staletí. Nejvíce procent informací je vnímáno právě zrakem (80 %), 12 % je vnímáno sluchem, 5 % hmatem a 3 % ostatními smysly. Bohužel současné výzkumy toto nerespektují.

V tomto procesu připadá na zrakový analyzátor pouze 12 % přijatých informací, ale na sluchový analyzátor 80 %, na hmatový 5 % a na ostatní smysly 3% informací. Získané údaje dokazují přetrvávané tradiční pojetí názorného

vyučování a to i v současné době, kdy učitelé používají různé moderní didaktické metody.

Zásada přiměřenosti vyžaduje, aby učivo odpovídalo obsahu i rozsahu psychickému i somatickému rozvoji dítěte příslušného věku. Též i individuálním rozvojovým možnostem jednotlivých žáků. Akceptovat tuto zásadu vyžaduje od učitele individuální přístup ke každému žákovi a diferencovaný přístup k hodnocení výkonu jednotlivých žáků.

Zásada soustavnosti je klasická zásada, která vyžaduje, aby žáci pod vedením učitele postupovali při osvojování dovedností a vědomostí systematicky. Učivo má být uspořádáno do didaktického systému, který přetváří systém příslušné vědní disciplíny tak, aby byl přístupný žákům určitého věku a aby pro žáky tvořily poznatky přijatelnou posloupnost a jeden poznatek logicky vyplýval z druhého. Dále je také žádoucí, aby tento systém akceptoval současné aktuální požadavky na výuku.

Zásada trvalosti a operativnosti předpokládá trvalé osvojení vědomostí a dovedností tak, aby pro každého jedince byly použitelné při dalším procesu sebevzdělávání i v praktických činnostech. Tato zásada ve vztahu k dnešním aktuálním požadavkům na rozvoj osobnosti žáka vyžaduje od učitele velmi pečlivý výběr základního učiva, vytváření mezipředmětových souvislostí, odlišení podstatného od podružného, systematizaci učiva, vedení žáků k samostatné práci s literaturou a s encyklopediemi. Ve vyšších třídách základní a střední školy je nutné porozuměním přistupovat k procesu selekce informací ve vztahu k budoucímu profesionálnímu zaměření.

Petty (2008, s. 274 - 275) uvádí, jak si vyrobit vlastní učební materiál. Uvádí zde, že rozmnožované materiály podávají informace anebo mají podobu pracovních listů. Obě funkce lze společně kombinovat. Do vlastních materiálů můžeme použít výstřižky z časopisu, obrázky z internetu, diagramy z učebnic, které nakopírujeme. Musíme si ovšem dávat pozor na autorská práva. Pokud použijeme některé informace, musíme vždy uvést pramen. Pokud byste tak neudělali, bylo by to porušení autorských práv. Proto tyto materiály musíme prokládat svými vlastními myšlenkami.

Uvádí zde i kritéria, kterými bychom se měli řídit, při výrobě vlastních materiálů. Měli bychom si vyzkoušet materiály s mezerami, do kterých budou žáci doplňovat chybějící slova (aby nebyly mezery moc malé a úzké). Vyvarovat se psát ručně, raději na počítači nebo na stroji. Používat zřetelné černé písmo. Materiály bychom měli psát na počítači. Moderní textové editory nám ulehčí plno práce

a výsledek je vynikající. Jsou přehledné a čitelné. Ponechat si volné okraje po bocích i po stranách kvůli kopírování: alespoň 2 cm nahoře i dole, 1 cm po stranách. Pokud si budou žáci vkládat materiály do kroužkové vazby, měla by mít levé okraje minimálně alespoň 2 cm (při oboustranném kopírování, to platí i pro pravý okraj). Stejně jako Petty (2008, s. 275) Obst a Kalhous (2002, s. 121) nedoporučují při tvorbě učebních pomůcek (pracovních listů) přehlcenost informací. Pokud jsou hodiny přeplněné učebními pomůckami, nepřinášejí mnoho pro efektivitu výuky. Musíme si dát práci s přehledným uspořádáním textu, odsazujeme řádky. Pokud učební materiál bude nevzhledný, nikdo ho číst nebude. Měli bychom si udělat dostatek kopií pro všechny žáky a jednu sami pro sebe.

Petty (2013, s. 385) popisuje vytváření interaktivních pracovních listů pomocí textových editorů. Které můžeme uložit na internet školy, přeposlat žákům jako přílohu e-mailu. Můžeme s nimi pracovat pomocí datového projektoru, kdy je použijeme jako cvičení při práci v hodině.

Když jsem tvořila své pracovní listy, tak jsem k tomu požívala textový editor Microsoft Word. Informace jsem čerpala z učebnice pro kosmetičky od Rozsivalové a z vlastních zkušeností, které jsem získala skoro pětiletou praxí v tomto oboru. Použité obrázky jsme si vyhledala na internetu a vždy napsala zdroj.

Účel a funkce pracovních listů v odborném výcviku

Při výuce je důležitá nejen teoretická stránka, ale i ta praktická. Žáci si učivo mnohem rychleji zapamatují a mohou si různé věci procvičit nebo vyzkoušet. Návrh pracovních listů, které jsme vytvořila, jsou propojeny s teoretickou částí výuky a s praktickou částí výuky. Přesněji jsem se snažila propojit odborný výcvik 1. ročníku oboru kosmetička s odborným předmětem Kosmetika pro 1. ročník.

Vhodné je pomocí pracovních listů povzbudit samostatnou činnost žáků. Je dobré doplnit je třeba i skupinovými nebo individuálními úkoly a úkoly pro procvičení probírané látky.

Pracovala jsem s tematickým plánem odborného předmětu a učebními osnovami odborného výcviku. Stejskalová (2013, s. 35) v této souvislosti hovoří o **mezipředmětových vztazích**. Obsah vzdělávání žáků na středních odborných školách a středních odborných učilištích zahrnuje složku teoretickou a složku praktickou. Mezi těmito dvěma složkami existuje vzájemná provázanost. V teoretické přípravě získávají nejen teoretické vědomosti, ale i některé z praktických dovedností, které jsou pro osvojení učiva v odborném výcviku nezbytné. Čadílek s Lovečkem (2005, s. 114) také hovoří o mezipředmětových

vztazích a souhlasí s tím, co říká Stejskalová (2013, s. 35). Dále budou mezipředmětové vztahy více rozvedeny v níže uvedené kapitole.

Hodnocení pracovních listů

Pokud se budeme bavit o hodnocení pracovních listů, jako takových, tak bych je osobně nehodnotila. Je to učební pomůcka, která slouží žákovi k opakování a zdokonalování učiva. Můžeme je po vyplnění společně se žáky zkontrolovat a žáci si doplní to, co nevěděli. Popřípadě si to společně vysvětlí.

Tato pomůcka jim bude sloužit, jak k práci ve výuce, tak i k domácí přípravě na další vyučovací den. Pracovní listy by se daly použít i jako domácí úkoly, které by byli žákům rozdány a následný vyučovací den by tyto domácí úkoly byly společně zkontrolovány.

Další alternativou by se pracovní listy daly použít jako shrnutí probraného učiva. Popřípadě následné vybrání některých otázek, například jako závěrečný test. Tyto dvě alternativy by už byly hodnoceny. Hodnocení dle Skalkové (1999, s. 194) informuje učitele o činnosti zvolených postupů a metod, umožňuje mu analyzovat a zdokonalovat svoji práci. Hodnocení vede zároveň i k hlubšímu poznání žáků. Hodnocení pro rodiče je důležitou informací o výsledcích chování a učení žáka. Čadílek a Loveček (2005, s. 75) uvádí, že hodnocení vědomostí je jedním z nejspornějších a nejvíce diskutovaných problémů. Samotné hodnocení je silným stimulačním prostředkem a má značný výchovný význam. Dále i Skalková (1999, s. 194) přikyvuje a uvádí, že je hodnocení nedílnou součástí vyučovacího procesu. Samotné hodnocení je významné, jak pro žáky a učitele, tak i pro rodiče. Informuje nás o tom, jestli žák dané učivo zvládá nebo ne. Dvořáková (2001, s. 249 in Vališová, Kasíková a Bureš) také hovoří a souhlasí s Čadílkem a Lovečkem (2005, s. 75) i se Skalkovou (1999, s. 194) na téma hodnocení. Všichni tři autoři souhlasí s tím, že hodnocení souvisí bezprostředně s úrovní vztahu učitele i žáka a významně ovlivňuje kvalitu výchovně-vzdělávacího procesu. Celkově je hodnocení pro učitele velmi složité.

Doporučené hodnocení pracovních listů bude popsáno v praktické části bakalářské práce.

5 Odborný výcvik

Mimořádný význam pro přípravu žáků oboru 69-52-H001 Kosmetička na kvalifikovaný a kvalitní výkon povolání má odborný výcvik, který plní funkci integrujícího předmětu, v němž si žáci prohlubují všeobecné a odborné vědomosti a rozumové dovednosti, které si osvojili v teoretickém vyučování a učí se je používat v praxi. Odborný výcvik je vykonáván ve vhodně vybavených zařízeních pod vedením kvalifikovaných a zkušených pracovníků (NÚV, 2007).

Jak uvádí Průcha, Mareš a Walterová (2003, s. 144), *odborný výcvik* je jedna z hlavních forem praktického vyučování na středních odborných školách, středních odborných učilištích a střediscích praktického vyučování.

5.1.1 Postavení odborného výcviku v učebních plánech

Odborný výcvik zaujímá v učebních plánech podle Čapka, Švandy a Kodýtky (1971, s. 162) 50 % vyučovacího času v různých oborech. U tříletých učebních oborů je to více než 60 %. Ostatním vyučovacím předmětům, na něž je počítáno relativně s velkým podílem vyučovacího času, je věnováno pouze 7 %. Z toho vyplývá, že odborný výcvik má z hlediska kvality vyučovacích hodin v učebních plánech vedoucí postavení mezi ostatními vyučovacími předměty.

Čadílek (2005, s. 63) hovoří o učebním dnu v odborném výcviku, kdy je vyučovací den základní jednotkou v obdobném výcviku. Jako v teoretickém vyučování je to také vyučovací hodina. Učební den je rozvržen do tří částí.

V **úvodní části** je **zahájení učebního dne**, který začíná nástupem učňů a kontrolou pomůcek, přítomných. Dále je **výklad**, kdy učitel se oznámí cíle učebního dne a motivaci. Ověří nezbytné teoretické znalosti, popřípadě doplnění dalších vědomostí, pro následující praktickou činnost a **instruktáž**.

V **části pracovní** je nácvik pracovních činností, průběžná kontrola a dílčí hodnocení činnosti učňů a průběžná instruktáž.

Kontrola práce učňů, jejich hodnocení, jak byl splněn cíl výuky a následně ukončení učebního dne je v **části závěrečné**.

Podle Stejskalové (2013, s. 35) odborný výcvik navazuje zejména na teoretickou odbornou přípravu, to znamená, že navazuje na odborné předměty, které jsou podle Průchy, Mareše a Walterové (2003, s. 144) součástí odborné a profesionální přípravy v *odborném vzdělávání*. Odborné předměty se rozlišují na teoretické

a praktické odborné předměty a na odborné předměty profilující a specializační. Je to tzv.: *všeobecně vzdělávací předmět*.

Optimální soulad mezi odbornou praxí a teorií označuje jako *vertikální koordinace učiva*. Dále poté požadavek na soulad mezi obsahem učiva jednotlivých odborných, speciálních a všeobecně vzdělávacích předmětů nazýváme *horizontální koordinace učiva*. V odborném výcviku si žáci prohlubují rozumové dovednosti a odborné vědomosti, které si osvojili v teoretické přípravě, a učí se jejich aplikaci v praxi. To znamená, že učivo odborných vyučovacích předmětů má přímou vazbu na odborný výcvik a musí být zařazeno v časovém předstihu, než se začne dané učivo probírat v odborném výcviku. *Koordinace obsahu vzdělávání má věcnou a časovou dimenzi*. Jak už bylo zmíněno v předchozí kapitole Čadílek a Stejskalová (2001, s. 23) se také zmiňují o **mezipředmětových vztazích** a souhlasí s tím, co podotýká Stejskalová (2013, s. 35). Především s tím, že by teoretické znalosti měly být probrány v předstihu před odborným výcvikem. Avšak podotýká, vztahy mezi předměty jsou poměrně složité. Také uvádí, že velikost časového předstihu závisí na organizaci a postupu výuky. Optimální časový předstih teorie před praxí je tedy několik dnů až dva týdny.

Jako shrnutí uvádí „*odborný výcvik z hlediska vertikální a horizontální koordinace plní funkci stěžejního integrovaného předmětu, neboť zde dochází k aplikaci teoretických znalostí v praktickém vyučování*“ (Stejskalová, 2013, s. 35).

5.1.2 Učební plány, učební osnovy, časové tematické plány

Čadílek (2005, s. 46) uvádí, že učební dokumenty vydává Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR pro všechny učební a studijní obory uvedené v platné vyhlášce MŠMT ČR. Učební plány, učební osnovy a časové tematické plány jsou pedagogické dokumenty a jsou součástí vzdělávacích programů, které obsahují potřebné údaje a informace o učebních oborech. Čadílek a Stejskalová (2001, s. 21) mezi základní pedagogické dokumenty zařazují mimo jiné ještě charakteristiku **studijního/učebního oboru** a **profil absolventa**. Kalhous a Obst (2002, s. 37 – 38) definují tyto tři témata následovně:

Učební plán obsahuje počet vyučovacích hodin a výčet vyučovacích předmětů věnovaných jednotlivým vyučovacím předmětům týdně, v ročníku a celkově. Je stanoven rámcově a ředitel školy rozhoduje o tom, jaká časová dotace bude přidělena k jednotlivým vyučovacím předmětům. Vyučovací předměty jsou rozděleny na nepovinné, povinně volitelné a povinné. I tady ředitel školy rozhoduje podle místních podmínek o tom, kterým nepovinným a volitelným

předmětům se bude na škole vyučovat. Dle Maňáka, Janíka a Švece (2008, s. 38) je učební plán důležitým školním dokumentem, v němž se projevuje pojetí kurikula. Od učebního plánu se dále odvíjejí učební osnovy dané školní institucí. Skalková (1999, s. 76) také hovoří o učebních plánech a jejich tvorba představuje významnou rovinu didaktické transformace obsahu kultury do školního vzdělávání. Skalková (1999, s. 76), Kalhous s Obstem (2002, s. 37 – 38) a Maňák, Janík a Švec (2008, s. 38) se shodují na tom, že učební plány jsou označovány jako školní dokumenty, které pořádá učivo do určitých celků, obsahuje jejich sled a jejich časovou dotaci. Skalková (1999, s. 76) zde zmiňuje, že „učební plány“, se od 70 let někdy nahrazují pojmem „kurikulum“. Nelze však oba pojmy ztotožňovat.

Učební osnovy obsahují základní cíle výuky, pojetí předmětů, metody práce a konkretizují učivo v podobě tematických celků. Učitel musí sám zvážit, kolik času bude vybraným tématům věnovat, určuje i jejich posloupnost, zpracovává časově tematický plán na základě analýzy konkrétní situace ve třídě a škole. Skalková (2002, s. 81) uvádí, že učební osnovy jsou školní dokumenty, které charakterizují obecné cíle a pojetí vyučování danému předmětu, vymezuje daný obsah, rozsah učiva a jeho funkci.

Časově tematické plány jsou výsledkem tvořivé práce učitele, který tak konkretizuje svoje představy o žákovi, jeho možnostech a schopnostech, o vyučovacím předmětu, o výsledcích výuky a o škole vůbec. V praxi jsou tyto tematické plány zpracovávány v předmětových komisích. Je to vhodné pro zajištění návaznosti učiva, využití zkušeností starších učitelů a usnadnění práce především učitelům, kteří začínají svoji pedagogickou kariéru.

Při zpracovávání pracovních listů, jsem pracovala s těmito dokumenty. Usnadnilo mi to práci v tom, že jsem věděla, co se žákyně za daný rok naučí a podle čeho mohu sestavit pracovní listy. Záleželo zde i na návaznosti odborných předmětů s odborným výcvikem.

5.1.3 Pravidla chování v odborném výcviku a na praxi

Žák respektuje, že docházka do odborného výcviku bude v souladu se zvolenými obory přizpůsobena potřebám daného pracoviště (odpolední směny, případně soboty, neděle a svátky). Bez dovolení učitele odborného výcviku nesmí žák opustit přidělené pracoviště. Po splnění úkolů žák uklidí své pracoviště (pracovní místo), vyčistí a vydesinfikuje použitý inventář, pracovní pomůcky a připraví ho na další vyučovací den. Pokud se žák na pracovišti zraní, musí to ihned ohlásit učiteli odborného výcviku nebo nadřízenému pracovníkovi (Mrázek, 2015).

5.1.4 Hygiena a bezpečnost v odborném výcviku

Hygiena v odborném výcviku

Hygienické předpisy jsou shrnuty v *Provozním protiepidemickém řádu pro provozovny služeb*. Jsou určeny pro kosmetické, kadeřnické, pedikérské a manikérské provozovny. O schválení provozních řádů se stará Krajská hygienická stanice daného kraje.

V kosmetických provozovnách se žáci setkávají s dvěma formami očišťování nástrojů a to s **dezinfekcí** a **sterilizací**. Rozsivalová (2000, s. 45) zde oba tyto druhy definuje následovně:

Dezinfekce – je to postup, který vede k zneškodnění choroboplodných mikroorganismů. Máme dva způsoby dezinfekce:

- **chemická** – jsou to přípravky na povrchy, ruce a poranění kůže a na nástroje,
- **fyzikální** – žehlení prádla a varem (20min).

Druhy dezinfekčních přípravků, které používáme:

- na povrchy: Incidur, Guttar, savo super, Mikasept,
- na nástroje: Chiroseptol, Decosept, Sekusept forte, Desident spary,
- na ruce: Spitaderm, lavosept, Manox,
- na poranění: Septonex, Jodisol, 3% peroxid vodíku, Ajatin tinktura.

Sterilizace – jde o postup, který zničí všechny živé formy mikrobů na předmětech. Sterilizace se provádí přístrojem zvaným sterilizátor, dnes se již používá horkovzdušný. Je zapotřebí vysoká teplota (180°C) a dostatečná doba působení, alespoň 20min.

Vždy se dezinfikují a sterilizují čisté omyté nástroje, které po každém zákazníkovi pečlivě omyjeme teplou vodou se saponátem, osušíme a následně dezinfikujeme.

Pokud se budeme bavit o hygieně, je zde důležité zmínit i to, jak by žáci měli vizuálně vypadat a jak by měli být oblečeni na cvičné kosmetické provozovně. Dle Rozsivalové (2000, s. 50) by měli především dbát o ústní hygienu, aby se předešlo zápachu z úst, popřípadě používat ústní spreje nebo žvýkačky. Dále by si měli žáci pravidelně omývat a desinfikovat ruce při práci a po návštěvě WC. Měly by nosit bavlněné ponožky a pravidelně si je vyměňovat a nosit pracovní nebo zdravotnickou obuv. Pracovní oděv by měl být vždy čistý a měl by mít vhodný střih. Při péči o vlasy, by měly být vlasy upravené. Dlouhé vlasy by měly být stáhlé a sepnuté, aby nevadily při práci a nedotýkaly se zákaznice. Všechny kosmetičky by

měly dbát o zevnějšek, aby působily profesionálně a příjemně. Měly by být přirozeně nalíčené a upravené.

Všichni žáci jsou před nástupem na první cvičný den do provozovny poučeni o provozním řádu, který jsou všichni povinni podepsat a dodržovat. Žáci jsou poučeni o základních věcech, jakou je první pomoc a požární prevence.

Romaněnko (2006, s. 204) se ve své knize zmiňuje o **hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých**. Uvádí zde ustanovení § 7 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů, *uvádí hygienické požadavky na prostory a provoz škol, předškolních a školních zařízení a zotavovacích akcí*. Prováděcí vyhláškou k provedení § 7 odst. 1 zákona o ochraně veřejného zdraví je **vyhláška č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých**. V této vyhlášce jsou uvedena např.: prostorové podmínky škol a zařízení, pozemků, pracovišť odborného výcviku, podmínky pro bezbariérové prostředí.

Bezpečnost v odborném výcviku

Při projekci a vybavování učeben a učňovských dílen vedle technických a technologických požadavků dbáme na to, aby byla dle Čadílka (2005, s. 87) v co největší míře zajištěna pracovní pohoda. Správné osvětlení zabraňuje předčasné únavě, pomáhá k prevenci úrazů a napomáhá k vytváření příznivým podmínkám vidění. Intenzita osvětlení je určována povahou práce, čím je práce drobnější a jemnější, tím musí být zajištěno dostatečné osvětlení na pracovním místě. K zabezpečení pracovní pohody je důležitá i vnitřní teplota. V učebnách by měla být teplota 19 – 20°C a v dílnách 14 – 20 °C. Pro jednotlivé obory a jejich pracoviště jsou vypracovány normativy vybavení, které vycházejí z učebních osnov. V odborném výcviku se klade důraz na čistotu a úklid pracovních nástrojů a strojů, aby nedocházelo k úrazům na pracovišti.

Každé pracoviště, které je určeno k výuce učňů musí být před zahájením provozu a při změnách pracovních podmínek schváleno hygienikem a bezpečnostním technikem.

6 Praktická část a výsledky práce

6.1 Obecné informace o škole

Pracovní listy, které jsem vytvořila, jsou určeny pro Střední odborné učiliště a Střední odbornou školu, Svaz českých a moravských spotřebních družstev, Znojmo, soukromá škola, Přímětická 1812/50 Znojmo 669 41 (dále jen SOU a SOŠ SČMSD, Znojmo, s.r.o.). Ve Výroční zprávě (Hanzal, 2014) je uvedeno, že škola patří k největším školským zařízením znojemského regionu, jehož potřeby středního odborného a úplného středního odborného vzdělávání pomáhá zabezpečovat. Provozuje vlastní provozovny kosmetiky a kadeřnictví, které slouží i pro veřejnost. Od 1. 9. 2014 studuje na škole celkem 789 žáků, z toho 364 žáků učebních oborů, 372 žáků studijních oborů, 53 žáků nástavbového studia.

Škola nabízí učební a studijní obory.

- tříleté učební obory: automechanik, kadeřník, prodavač, kuchař - číšník,
- čtyřleté studijní obory: cestovní ruch, hotelnictví a turismus, kosmetička, podnikání obchod a služby, sociální činnost,
- nástavbové studium: podnikání – dálkové a denní studium, společné stravování, vlasová kosmetika,
- zkrácené studium (nová nabídka na rok 2015/2016) – kuchař - číšník, prodavač, sociální činnost.

Tato škola je držitelem Certifikátu norem ISO 9001, Certifikátu kvality uděleného Sdružením soukromých škol Čech, Moravy a Slezska a Zlatého certifikátu kvality uděleného Sdružením soukromých škol Čech, Moravy a Slezska a podílí se na Politice kvality QS 53-01, která usiluje o kvalitní školu, kvalitního žáka, kvalitní život a kvalitní společnost. Škola je také členem Asociace hotelů a restaurací ČR a Evropské asociace hotelových škol (AEHT). Dalším oceněním v oblasti environmentálního vzdělávání bylo udělení certifikátu „Škola udržitelného rozvoje“

Škola získala také další ocenění, jako je Pečeť kvality v oblasti Adaptace mladých lidí v pracovním prostředí EU a cenu Spokojený zákazník – kadeřnictví, kosmetika, stravování. Má také oprávnění používat titul světová škola.

V letošním roce Výroční cenu Škola roku 2014 získala, SOU a SOŠ SČMSD, Znojmo, s.r.o.

7 Pracovní listy pro obor Kosmetička

Tato kapitola je zaměřena na zdůvodnění obsahu pracovních listů, proč jsem dané otázky zvolila, formulace a použití otázek v pracovních listech. Pracovní listy by měly být didaktickou pomůckou pro žákyně oboru Kosmetička. V pracovních listech jsou základní vědomosti, které by žákyně 1. ročníku oboru Kosmetička měly znát. Jsou to základní poznatky v péči o pleť a o ruce. Pro žákyně jsou velmi důležité, neboť se k němu váže další navazující učivo ve vyšších ročnících. V každém pracovním listě jsou základní informace, které jsou určeny pro žákyně jako opakování a zdokonalování vědomostí a učiva. Při vytváření pracovních listů jsem vycházela ze školních vzdělávacích programů, tematických plánů a učebnic, ze kterých se učí na střední odborné škole.

Pracovní listy vyplnilo 15 žákyně. Vyplňování probíhalo ve výuce předmětu Kosmetika, který je vyučován v rámci odborného výcvik. Žákyně jsou rozděleny na dvě skupiny a v tomto režimu proběhla i práce s pracovními listy. Na všechny tři pracovní listy měly žákyně 45 minut. Kromě dvou žákyně, které nestihly vyplnit poslední pracovní list, byly vyplněny všechny pracovní listy.

7.1 Zdůvodnění didaktického obsahu pracovních listů

V návrhu pracovních listů, jsem volila otázky, které by měly být základní stavební materiál pro výuku Kosmetiček v 1. ročníku. Jsou zde otázky, které jsou odborné i logicky odvoditelné. Některé otázky by měly žákyně znát z Přírodopisu ze základních škol a další z předmětu Kosmetika a Odborný výcvik.

Úvod všech pracovních listů je zaměřen na anatomii kůže, anatomii a stavbu ruky i nehtu a kosmetickou masáž obličeje, krku a dekolt. Jsou to otázky odborné, které se učí převážně na tomto oboru popřípadě v předmětu Zdravovědy.

V prvním pracovním listě je anatomie kůže a pokožky. Žákyně by měly vědět, z jakých částí se skládá kůže a pokožka. V každé části jsou uloženy další buňky a vlákna, které mají své charakteristické znaky a projevují se i na stárnutí pokožky. Ve druhém pracovním listě je anatomie ruky a stavba nehtu. Znalost učiva je nutné pro provádění jednotlivých úkonů. Anatomie kůže a ruky je to nejdůležitější učivo, které by měly žákyně znát. Ve třetím pracovním listě je kosmetická masáž obličeje, krku a dekoltu. V souvislosti s tímto tématem, by měly žákyně vědět, jak jdou

jednotlivé fáze po sobě a jejich účinky na pleť. Od těchto vědomostí se odvíjí práce s pleť (kosmetika), s nehty a celou rukou (manikúra, masáž ruky).

Těmito praktickými dovednostmi si žákyně rozvíjí své odborné dovednosti. Při vykonávání odborné činnosti a při poskytování kosmetických služeb, kdy zvolí správný postup kosmetického ošetření, samotné kosmetické úkony, jako je manikúra a nehtová modeláž.

Dále jsou použité odborné otázky a otázky, které ověřují zkušenosti žákyň. Odborné otázky by žákyně měly znát z hodin teorie. Otázky ověřující zkušenost žákyň, jdou logicky odvodit a není třeba je znát z paměti. Tedy vytvořené otázky lze rozdělit na otázky teoretické (odborné) a otázky praktické. Významnou součástí je požadavek, aby žákyně svoji odpověď zdůvodnily. Jsou to otázky, které jim může položit zákazník při provádění jednotlivých úkonů.

Popsané aktivity rozvíjí následující kompetence. Komunikativní kompetence, aby žákyně byly schopny se vyjadřovat jak v písemné, tak i ústní formě. Formulovat své myšlenky srozumitelně a souvisle, v písemné podobě přehledně a jazykově správně. Účastnit se aktivně diskusí. Dále jednat se zákazníky, spolupracovníky a obchodními zástupci. Měly by vhodně navazovat kontakt se zákazníkem, umět hovořit a naslouchat jim a vytvářet přátelskou atmosféru. Dále i kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám, kdy vzdělání směřuje k tomu, aby žákyně byly schopny využívat svých odborných a osobnostních předpokladů pro úspěšné uplatnění ve světě práce, pro budování a rozvoj své osobní kariéry.

Jedna z otázek v pracovním listě číslo 3 je zaměřena na kartotéční záznam, někdy ho kosmetičky nazývají karta klientky. Žákyně s ním budou pracovat v odborném výcviku ve 2. ročníku. Je důležité vědět, proč tento záznam je nezbytný pro chod kosmetického salónu. Kartotéční záznam vedený u každé zákaznice, eviduje různé zdravotní problémy. Například problém klienta s nízkým krevním tlakem. Žákyně se musí klienta/klientky zeptat, zda má nízký krevní tlak a to zaznamenat do kartotéčního záznamu. Závisí na tom celkové kosmetické ošetření pleti. Při nízkém krevním tlaku, musí žákyně vědět, jaké přípravky použít, aby nedošlo k jeho dalšímu snížení (levandule). Všechny zjištěné informace si při kosmetické diagnóze žákyně zanesou do kartotéčního záznamu a při další návštěvě bude vědět, jestli smí nebo nesmí použít dané přípravky.

Tímto se opět rozvíjí komunikativní kompetence. Dále pak kompetence k řešení problémů. Žákyně musí být schopny řešit samostatně běžné pracovní i mimopracovní problémy.

Otázky v pracovním listě číslo 2 jsou směřovány na kosmetickou diagnózu, kterou by žákyně měly znát. Z hlediska odbornosti jim kosmetická diagnóza napomáhá k určení stavu pleti, ošetření pleti a správného postupu kosmetického ošetření. Zamezuje špatnému postupu a přehlédnutí některých nedostatků, onemocnění a vad pokožky.

Cílem při zařazení těchto aktivit je rozvíjet schopnosti v zájmu odborných činností, při poskytování kosmetických služeb. Žákyně musí zvolit správný postup kosmetického ošetření v souladu s typem a stavem pokožky, dále dodržovat technologické potupy z hlediska základních znalostí dermatologie. Musí zvládnout správnou volbu přípravků v souladu s technologickým postupem a také dodržování správného dávkování přípravků, aby se nezvyšovala potřeba materiálu.

Další otázky jsou ve všech třech pracovních listech zaměřeny na rozpoznání, kdy nelze provádět určitý úkon. Žákyně zde mají možnost vybrat více odpovědí a prověřit si tím svoje vědomosti. Tato forma otázek, jim napomáhá k uvědomění, kdy daný úkon nemohou provádět. Pokud jim do kosmetické provozovny přijde klient/klientka s určitým onemocněním, budou vědět, že daný úkon nesmí provádět. Mohly by zákazníkovi ublížit a roznést některá onemocnění, při kterých musí dodržovat zásady hygieny.

Cílem těchto otázek je zdokonalování kompetencí k uplatňování zdravotních a estetických požadavků a zásad hygieny při poskytování kosmetických služeb, kdy žákyně musí rozpoznat závažné onemocnění kůže, nehtů, rukou a chorobné stavy horních i dolních končetin a doporučit včasnou návštěvu lékaře.

V pracovních listech byly použity názorné obrázky. V pracovním listě číslo 3 onemocnění nehtů a v pracovním listě číslo 2 odchylky od normy. Tato onemocnění a vady jsou důležité z hlediska odbornosti. U onemocnění nehtů, jsou zde uvedena některá onemocnění, se kterými by se žákyně v průběhu následujících čtyř let mohly setkat. Především u manikúry a později u pedikúry. Co se týče odchylek od normy v pracovním listě číslo 2, tak s těmito odchylkami se budou žákyně setkávat poměrně často u kosmetického ošetření. Žádná pleť není dokonalá, vždy se objeví alespoň jedna odchylka. Je tedy velmi důležité, aby znaly jejich názvy i jejich vzhled. U onemocnění nehtů v pracovním listě číslo 3 je otevřená otázka z důvodu toho, aby žákyně popsaly příznaky daného onemocnění. Tato otázka je také důležitá z hlediska odbornosti. Žákyně by měly umět zákaznici odpovědět na otázky, které se budou týkat některého z onemocnění a popřípadě

doporučit domácí péči nebo zákazníka odeslat k lékaři. Pokud budou znát tato onemocnění i odchylky od normy, zvyšuje se jejich odbornost v jejich oboru.

V pracovních listech jsem se zaměřila i na otázky ohledně desinfekcí. Otázky jsou v pracovních listech číslo 2 a 3. Tyto otázky jsou také z hlediska odbornosti velmi důležité. Žákyně by měly mít přehled o všech desinfekcích, které se používají na nástroje, povrchy, poranění a na ruce. Měly by znát jejich přesné koncentrace a délku působení. Tyto informace jsou důležité z hlediska hygieny a zamezení tvoření bakterií.

Uplatňují se zde zdravotní a estetické požadavky a zásady hygieny při poskytování kosmetických služeb, dále i dbát na bezpečnost práce a ochranu zdraví při práci. Správným používáním a ředěním desinfekcí si žákyně chrání svoje zdraví a zdraví svých klientů. Správné používání a ředění desinfekcí zamezuje tvoření bakterií.

Jak už bylo zmíněno, některé otázky jsou odborné, některé logicky odvoditelné, některé teoretické a některé praktické.

7.2 Forma zvolených otázek v pracovních listech

V každém z návrhu pracovních listů pro obor Kosmetička jsem volila různé formy otázek. **Otázky otevřené** (nestrukturované) jsem volila u úkolů, které měly praktický význam a bylo potřeba vyjádření vlastními slovy. Tyto otázky žákyně neomezují a naopak je podněcují k hlubšímu uvažování o tématu. U této metody otázek je však i nevýhoda toho, že je omezená vyjadřovací schopnost daného žáka a může snížit kvalitu odpovědi. Otevřené otázky byly tvořeny dvěma variantami. Jedna z variant zvolených otázek, byly teoretické otevřené otázky, kdy žákyně vepsaly jedno až tři slova, poté na tyto otázky navazovaly praktické otevřené otázky, ve kterých musely žákyně svoji odpověď zdůvodnit.

Dále jsem volila **otázky uzavřené** (strukturované), kdy jsem nabídla žákyním více možností, ze kterých vybraly jednu nebo více odpovědí. Žákyně své odpovědi zakroužkovaly.

Co se týče **otázek škálových**, zde jsem zvolila dvě metody. **Kategorizační škálu** odpovědí jsem volila ve dvou návrzích, kdy žákyně zakroužkovaly jen jednu odpověď. **Pořadové škály** jsem také volila ve dvou návrzích, kdy žákyně musely uspořádat po sobě jdoucí kosmetickou diagnózu a kosmetickou masáž obličeje, krku a dekoltu. Tuto formu otázek jsem zvolila z důvodu, že žákyně musí přesně vědět, jak jsou tyto úkony po sobě.

V jednom návrhu pracovních listů jsem zvolila **přiřazovací formu** otázky, kdy museli žáci pospojovat latinské a české názvy pokožky.

U dvou návrhů jsem použila otázky formou **popsání obrázku**, kdy žákyně musely v pracovním listu Péče o ruce popsat kostru ruky a poznat onemocnění nehtů a napsat správný název tohoto onemocnění. V pracovním listě Péče o pleť musely žákyně také popsat obrázky s odchylkami, ke kterým napsaly přesný název.

7.3 Metodické pokyny pro práci s pracovními listy

Učitelé odborného výcviku budou mít vyplněné vzorové pracovní listy. Budou zde správné odpovědi jak teoretické, tak praktické, na které musely žákyně odpovědět vlastními slovy. Odpovědi jsou formulovány tak, aby učitel mohl hodnotit jejich správnost a objektivnost. Odpovědi jsou stručné a poté záleží na učiteli, jestli danou odpověď žákyni uzná jako správnou nebo ne.

7.3.1 Možnosti použití pracovních listů

Jak už bylo zmíněno v teoretické části, je zde více způsobů, jak použít pracovní listy ve výuce.

Pracovní listy lze použít k opakování a zdokonalování učiva, které po vyplnění společně se žákyněmi zkontroluje učitel a žákyně si doplní to, co nevěděly. Popřípadě si to společně vysvětlí s učitelem odborného výcviku. Můžeme volit tzv. samostatnou práci žáka.

Pomocí PC a dataprojektoru, můžeme pracovní listy promítnout na interaktivní tabuli, kdy samy žákyně mohou doplňovat chybějící informace a posléze si je zapsat do svých pracovních listů.

Dále i pomocí PC a textového editoru může učitel promítnout pracovní listy na projekční plátno a spolu s žákyněmi doplnit chybějící informace. Výhoda pro žákyně je ta, že to pro ně bude přehledné a přesně budou vědět, co a kam mají doplnit a předejde se otázkám ze strany žákyň.

Pracovní listy lze dále použít i jako formu domácího úkolu, kdy si pracovní listy žákyně doma samy vyplní. Je to forma domácí přípravy na další vyučovací den. Případné kontroly a ujasnění v hodině.

Další alternativou je, že se pracovní listy dají použít jako shrnutí probraného učiva. Učitel se dozví, jak na tom žákyně jsou s vědomostmi, popřípadě, co je potřeba zopakovat a upřesnit.

Dále je možnost výběru některých z otázek. Například jako závěrečný test na dané téma, s předpokladem, že žákyně na dané otázky už odpovídaly.

Při rozhovoru s učitelkou odborného výcviku zde navrhl použití pracovních listů jako závěrečné písemné maturitní zkoušky. Popřípadě vybrání některých z otázek k této zkoušce.

7.3.2 Doporučený způsob hodnocení pracovních listů

Doporučený způsob hodnocení těchto pracovních listů vychází z požadavku na min. **80%** úspěšnosti správnosti odpovědí. Požadavek je opřen o poznatek, že v prvním ročníku žákyně získávají základní vědomosti, které poté budou využívat v následujících letech. S přibývajícimi ročníky, se na toto základní učivo váže další doplňující a nové učivo. Jak už jsem zmínila, je první ročník pro žákyně velmi důležitý, proto jsem volila otázky, které byly stručné, ale i rozsáhle formulované. A to proto, aby se žákyně nad svými odpověďmi zamyslely a využily své poznatky z odborného výcviku i z odborného předmětu. Rozvíjejí si své kompetence jak klíčové, tak i odborné.

Další důvod tohoto hodnocení je ten, že se celý první ročník žákyně připravují na odborném výcviku na následující druhý ročník, ve kterém už budou pracovat se zákazníkem/zákaznicí. A proto by měly mít tyto základní vědomosti, aby správně určily kosmetickou diagnózu, určily onemocnění kůže nebo nehtů a zvolily správné kosmetické přípravky a postup ošetření. Popřípadě odpovědět na otázky kladené zákazníkem a doporučení domácí péče.

Co se týče zmíněných 80% úspěšnosti, jsou v této době takto nastaveny i státní maturity, proto si myslím, že je to i z tohoto důvodu pro žákyně přínosné.

V tabulce číslo 2 pod textem je návrh hodnocení. Mezi rozdílnou známkou je vždy 5 % nezodpovězených úkolů nebo špatně zodpovězených.

Tab. 2 Tabulka hodnocení pracovních listů

Tabulka hodnocení pracovních listů		
Procenta % úspěšnosti	Známka	Slovní hodnocení
95 - 100%	1	Výborně
90 - 95 %	2	Chvalitebně
85 - 90%	3	Dobře
80 - 85%	4	Dostatečně
Pod 80%	5	Nedostatečně

7.4 Výsledky získané prostřednictvím pracovních listů

Z výsledků z pracovního listu číslo 2 Péče o ruce, vyplývá, že žákyně nejlépe ovládaly otázky ohledně odstranění kožních buněk, provedení masáže u mastné pleti a omytí a desinfekce nástrojů po každém zákazníkovi. Zbytek otázek splnily na 50%. Největší potíže jim činily otázky ohledně anatomie kůže a pokožky, pH pokožky a kožního filmu. Některé žákyně v pracovních listech uvedly, že se toto téma neučily, ale další na tyto otázky odpověděly. Ohledně kosmetické diagnózy byl problém v tom, že se zkrátilo učivo, tak žákyně vyplnily pouze to, co uměly. Dobře zvládly i úkoly s vyplněním odchylek od normy. Více jak polovina dotazovaných žákyň odpověděla správně. Sice odpovědi nebyly úplně přesné, ale bylo znát, že odchylky od normy znají. Největší problém v tomto pracovním listě měly žákyně s vyplněním desinfekcí na plochy, předměty, poranění a na ruce. Zde bylo nejméně správných odpovědí.

V pracovním listě číslo 3 Péče o ruce nejlépe zvládly otázky ohledně druhů provedení manikúry, ředitelnosti desinfekčního přípravku GUTTAR, jednotlivých fází masáže rukou a účinků masáže rukou na pokožku. Největší problém měly s popsáním anatomie kostry ruky, kterou by měly znát i z předmětu Zdravovědy a dále s doplněním onemocnění nehtů na rukou. Většinou dané onemocnění nevyplnily, nebo byla odpověď chybná.

V posledním třetím pracovním listě číslo 4 Kosmetická masáž obličeje, krku a dekoltu byla většina otázek vyplněna správně. Menší problém měly s fázemi masáže a s časovým rozmezím trvání kosmetické masáže.

Co se týče celkového hodnocení všech pracovních listů, tak nejlépe dopadl pracovní list na Kosmetickou masáž obličeje, krku a dekoltu, poté pracovní list Péče o pleť a nejhůře dopadl pracovní list Péče o ruce.

Ohledně hodnocení pracovních listů byly dva listy napůl nevyplněné z důvodu, že žákyně nestihly tyto pracovní listy vyplnit, proto tyto dva pracovní listy byly z hodnocení vyřazeny.

7.5 Výsledky rozhovoru s učitelkou odborného výcviku

Rozhovor s učitelkou odborného výcviku, který je v příloze číslo 1, proběhl po vyplnění všech pracovních listů v kabinetu, který je mimo odborné pracoviště. Z odpovědi na otázku, jestli používá ve výuce odborného výcviku pracovní listy vyplývá, že je používá, ale velmi zřídka. Především z důvodu jiných aktivit v rámci

školy a nedostatku času. Vytvořit takovýto materiál je podle ní časově náročné. Pokud si takový materiál připraví, není ovšem takto rozsáhlý, spíše obsahuje jen pár otázek a více obrázků.

Pokud se týká přínosu pracovních listů ve výuce z pohledu učitele, jde podle učitelky odborného výcviku o celkový přehled o tom, jak žákyně zvládají učební látku, kde mají mezery a co je potřeba zopakovat a doplnit.

Ohledně zpracování předložených návrhů pracovních listů učitelka odpověděla, že zpracování je velmi pěkné, líbí se jí a jsou dobře přehledné. Jako velké plus hodnotí právě prolínání teorie s praxí a otázky volené různými způsoby.

Na otázku, jestli jsou vytvořené pracovní listy srozumitelné, odpověděla, že jsou srozumitelné a žákyně by je měly hravě vyplnit a neměly by s nimi mít žádný problém.

Z odpovědí ohledně obtížnosti vyplývá, že by pro žákyně neměly být obtížné. Obtížnost úkolů učitelka hodnotí jako adekvátně zvolené k prvnímu ročníku. Uvedla, že je možné, že žákyně budou mít problém s odpověďmi pH kožního filmu a latinských názvů pokožky a kůže, protože se zkrátilo učivo a některé pojmy se žákyně nemusí učit.

Latinské názvy se dle učitelky odborného výcviku povinně učit nemusí. Nebyla si ovšem jistá, jestli se pH kožního filmu v předmětu Kosmetika učily a zda se ho neučí až ve třetím ročníku v předmětu Materiály. Popřípadě se na toto téma mohly bavit v hodině Kosmetiky a mohly si to samy zaznamenat, je to učivo, které je spojeno s anatomií kůže. Ačkoliv pH pokožky by podle učitelky odborného výcviku měl snad znát každý. Podle jejího názoru by mohly mít tuto informaci z reklamy.

Učitelka odborného výcviku uvedla, že by v rámci svého odborného výcviku tyto pracovní listy určitě využila, pokud by k nim v budoucnu měla přístup. Dále uvedla pro mě zajímavou myšlenku, že by se pracovní listy daly využít i jako forma písemné maturitní zkoušky v odborném výcviku, nebo alespoň vytáhnutí některých otázek k opakovacímu testu.

Pracovní listy by učitelka použila na začátku hodiny z důvodu většího klidu jako formu opakování a možnosti společné opravy. Dále uvedla, že by se pak dalo navázat dalšími tématy a následnou prací v odborném výcviku. Pokud by využila podobné pracovní listy u vyšších ročníků, také by s nimi pracovala na začátku hodiny. Důvodem je, že ráno je větší klid a čas, protože od 7:00 – 8:00 nechodí zákazníci.

Uvedla i to, že by pracovní listy použila jako opakování aktuálního tématu.

Přínos pracovních listů pro žákyně hodnotí učitelka odborného výcviku velice kladně. Podle jejího názoru je to velký přínos pro žákyně, ujasní si některé pojmy, zopakují si látku a mají možnost do nich nahlédnout. Dopředu by jim bylo sděleno, že takto podobně vypadá maturitní zkouška z odborného výcviku.

8 Diskuze

V této kapitole srovnám odpovědi učitelky odborného výcviku s výsledky pracovních listů, které vyplňovaly žákyně oboru Kosmetička.

Odpověď učitelky odborného výcviku se shodovala skoro na 90 % s tím, že žákyně budou mít problém ohledně anatomie kůže a pokožky a pH kožního filmu. Ovšem půlka žákyň otázky vyplnila správně. Zdůvodněno to bylo tím, že latinské názvy se povinně učit nemusely, stačilo, že umí české názvy pokožky a kůže. Z toho vyplývá, že je na žákyních samotných, zda se budou učit latinské názvy. Ohledně kožního filmu a pH si nebyla jistá, jestli se tuto látku žákyně učily nebo ne. Ovšem dodala, že by pH měly vědět i z hodiny Kosmetiky. Je to učivo, které je spojeno s anatomii kůže, takže se o tomto tématu musely bavit v hodině Kosmetiky.

Učitelka odborného výcviku uvedla mimo rozhovor, že některá témata byla probírána velmi rychle a zkrátilo se i učivo, které se v hodinách teorie učí. Samozřejmě zde hraje důležitou roli i snaha žákyň se něco nového naučit i v případě, že je to informace navíc. Bylo mi řečeno, že jen málo žákyň se chce naučit více. Motivací pro žákyně, aby se učily nad rámec, může spočívat v tom, že je obor skutečně zajímavý. Ostatní, podle učitelky, se o obor nezajímají a studují jen z povinnosti.

Kosmetická diagnóza se zkrátila z 11 na 7 bodů. Většina žákyň vyplnila alespoň 7 bodů a zbytek si odvodily, některé měly celou kosmetickou diagnózu dobře, ale některé ne. Opět to bylo zdůvodněno mimo rozhovor tím, že žákyně mají umět všech 11 bodů, ale protože v praxi budou používat jen 7 bodů, zbytek je nezajímá a proto se to ani neučí.

Ohledně obtížnosti zvolených otázek odpověděla učitelka odborného výcviku, že otázky jsou zvolené adekvátně k 1. ročníku a žákyně mohou mít problém s odpověďmi ohledně pH kožního filmu a latinských názvů kůže a pokožky. Z mého pohledu nebyly otázky vůbec těžké, ale s ohledem na to, že se zkrátilo učivo, byly otázky pro žákyně spíš neznámé než těžké nebo nesrozumitelné.

Jak už jsem zmínila, nejhůře dopadly i otázky ohledně desinfekcí. Jedná se o poměrně důležité téma i pro budoucí práci v tomto oboru. O tom, že žákyně nemají přehled o desinfekcích, učitelka odborného výcviku nejspíše netušila. Je zřejmé, že žákyně nechtou názvy desinfekcí, tuto oblast podceňují, a proto neznají názvy desinfekcí, které používají na odborném výcviku.

9 Doporučení pro pedagogickou praxi

Vzhledem k tomu, že většina odborníků doporučuje používání pracovních listů, bylo by vhodné pracovat s nimi nejen v teoretické výuce, ale i v hodinách odborného výcviku.

Používáním pracovních listů dosáhnou učitelé většího přehledu o vědomostech žáků. Je mnoho způsobů, jak používat a pracovat s touto učební pomůckou. Je to forma zábavného pojetí výuky, kterou všichni žáci určitě ocení a stojí za to si na vytvoření pracovních listů najít čas. Jeden pracovní list může učiteli odborného výcviku sloužit několik let, je možné ho používat opakovaně každý rok u nových žáků. Popřípadě některý z pracovních listů může dát žákům ve vyšším ročníku na opakování k maturitě. Je zde mnoho alternativ, jak pracovní listy využívat a je jen na učiteli odborného výcviku, jak je pojme a využije.

Přínos pracovních listů pro žáky spočívá v tom, že je to pro žáky změna, která oživí výuku. Bude-li v pracovních listech zaznamenáno všechno učivo, které by měli umět a budou rozděleny podle témat, bude se jim z toho daleko lépe učit a mohou si podle těchto pracovních listů vytvořit v pozdějších letech maturitní otázky. Sami žáci budou při vyplňování pracovních listů vědět, jak jsou na tom se znalostmi. Samotné zjištění je může vést k vyhledání chybějících znalostí, které si mohou zjistit v učebnicích nebo na internetu. Vyplňování pracovních listů jde pojmout zábavnou formou, při které se žáci určitě nudit nebudou a danou látku se naučí snáze a rychleji.

10 Závěr

Bakalářská práce byla zaměřená na Návrh pracovních listů pro 1. ročník oboru Kosmetička, které byly vytvořeny pro SOU a SOŠ SČMSD, Znojmo, s.r.o. Přímětická. Při vytváření pracovních listů se mi obtížně vyhledávala odborná literatura.

Teoretickou část jsem se snažila zpracovat s ohledem na to, že bude i tato část bakalářské práce k nahlédnutí učitelům odborného výcviku. Záměrem vytvoření teoretické části bylo, aby vhodně doplňovala praktickou část.

V praktické části jsem vypracovala tři návrhy pracovních listů pro 1. ročník oboru Kosmetička, jejíž obsah propojuje teorii a praxi. V této souvislosti jsem se zaměřila na popsání kompetencí, které může práce s pracovními listy rozvíjet. Dalším cílem bylo získání zpětné vazby od učitele, který vyučuje odborný výcvik a zpětné vazby od žákyň 1. ročníku. Žákyně vyplnily pracovní listy, které jsem následně opravila a porovnála s rozhovorem učitelky odborného výcviku, která se vyjadřovala k celkovému obsahu a významu pracovních listů, mimo jiné i k obtížnosti pracovních listů.

Ze zjištěných výsledků vyplývá, že učitelka odborného výcviku považuje vytváření pracovních listů pro žákyň 1. ročníků, tak i pro všechny další ročníky za časově náročné. Neúspěch žákyň může být způsoben i tím, že dochází k vypouštění některého učiva a tím dochází k nedostatečným znalostem v daném oboru.

11 Seznam použité literatury

- ČADÍLEK, MIROSLAV, ALEŠ, LOVEČEK. Didaktika odborných předmětů Brno: Masarykova univerzita, 2005, 149 s.
- ČADÍLEK, MIROSLAV, PAVLA STEJSKALOVÁ. Didaktika praktického vyučování II. Brno: Masarykova univerzita, 2001, 67 s.
- ČADÍLEK, MIROSLAV. Didaktika praktického vyučování I. Brno: Masarykova univerzita, 2005, 104 s.
- ČEPEK, PAVEL, IVAN ŠVANDA A ADOLF KODÝTEK. *Mistr a učeň: jak vychovávat učně v odborném výcviku?*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1971, 159 s.
- DOLEČEK, JOSEF, ZDENĚK SKOUPIL A MILOŠ ŘEŠÁTKO. *Teorie tvorby a hodnocení učebnic pro odborné školství*. 1. vyd. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1975, 109 s.
- DVOŘÁKOVÁ, MARKÉTA. Hodnocení ve vyučování. In VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ. *Pedagogika pro učitele*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2011, 456 s. ISBN 978-80-247-3357-9.
- HANZAL, LIBOR. *Výroční zpráva* [online]. Znojmo: SOU a SOŠ SČMSD, Znojmo, s.r.o., c2015, poslední revize 10. 1. 2015 [cit. 2015-05-03]. Dostupný z WWW: <http://www.sousoszn.cz/wordpress/?page_id=1142>
- KALHOUS, ZDENĚK A OTTO OBST. *Školní didaktika*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2002, 447 s. ISBN 80-7178-253-x.
- KLAPILOVÁ, SVĚTLA. *Didaktika pro učitele praktického vyučování a mistry odborného výcviku*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006, 76 s. ISBN 80-244-1420-1.
- MAŇÁK, JOSEF, TOMÁŠ JANÍK A VLASTIMIL ŠVEC. *Kurikulum v současné škole*. 1. vyd. Brno: Paido, 2008, 127 s. ISBN 978-80-7315-175-1.
- MAŇÁK, JOSEF. *Nárys didaktiky: pro posluchače fakult pedagogických*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1990, 111 s.
- MAŇÁK, JOSEF. *Nárys didaktiky*. 3. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003, 104 s. ISBN 80-210-3123-9.
- MOSKALYKOVÁ, MILOSLAVA. *Péče o ruce a nehty*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2006, 106 s., [4] s. barev. obr. příl. ISBN 80-247-1175-3.

- MRÁZEK, PAVEL *Školní řád* [online]. Brno: SŠ POS Brno, Charbulova, 2015 [cit. 2015-03-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.ssposbrno.cz/component/attachments/download/77>>
- MŠMT. Národní program rozvoje a vzdělávání v České republice. Bílá kniha. Praha: Tauris, 2001. *Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání: 69-52-H/001 Kosmetické služby* [online]. Praha: NÚV, 2007 [cit. 2015-02-15]. Dostupný z WWW: <<http://zpd.nuov.cz/RVP/ML/RVP%206941L01%20Kosmeticke%20sluzby.pdf>>.
- OBST, OTTO. Materiální didaktické prostředky: Klasifikace materiálních didaktických prostředků. In KALHOUS, Zdeněk a Otto OBST. *Školní didaktika*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2009, 447 s. ISBN 978-80-7367-571-4
- OURODA, STANISLAV. *Oborová didaktika*. Vyd. 2., nezměn. V Brně: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2009, 117 s. ISBN 978-80-7375-332-0.
- PETTY, GEOFFREY. *Moderní vyučování*. 6., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Portál, 2013, 562 s. ISBN 978-80-262-0367-4.
- PETTY, GEOFFREY. *Moderní vyučování*. Vyd. 5. Praha: Portál, 2008, 380 s. ISBN 978-80-7367-427-4.
- PRŮCHA, JAN, JIŘÍ MAREŠ A ELIŠKA WALTEROVÁ. *Pedagogický slovník*. 4. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003, 322 s. ISBN 80-7178-772-8.
- ROMANĚNKO, JAN. *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci ve školské praxi*. 1. vyd. Karviná: Paris, 2006, 316 s. ISBN 80-903817-0-7.
- ROZSÍVALOVÁ, VĚRA. *Kosmetika I pro studijní obor Kosmetička*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Informatorium, 2010, 139 s., [4] s. barev. obr. příl. ISBN 978-80-7333-080-4.
- ROZSÍVALOVÁ, Věra. *Kosmetika*. Vyd. 1. Praha: Informatorium, 2000, 143 s., [4] s. barev. obr. příl. ISBN 80-86073-71-8.
- SKALKOVÁ, JARMILA. *Obecná didaktika*. Vyd. 1. Praha: ISV, 1999, 292 s. ISBN 80-85866-33-1.
- SKALKOVÁ, JARMILA. *Obecná didaktika: vyučovací proces, učivo a jeho výběr, metody, organizační formy vyučování*. 2., rozš. a aktualiz. vyd., [V nakl. Grada] vyd. 1. Praha: Grada, 2007, 322 s. ISBN 978-80-247-1821-7.

STEJSKALOVÁ, PAVLA. *Didaktika praktického vyučování obchodu a služeb: určeno pro studenty oboru Učitelství praktického vyučování*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013, 120 s. ISBN 978-80-210-6456-0.

TOMÁŠ, MARTIN. *Dielektrik* [online]. c2009, poslední revize 17. 5. 2014 [cit. 2015-04-03]. Dostupný z WWW: <<http://dielektrika.kvalitne.cz/ulohy.html>>

Přílohy

A Příloha č. 1

Rozhovor – téma: pracovní listy

Otázky pro učitele odborného výcviku – obor kosmetička

Učitelka odborného výcviku:

1. Používáte ve Vaší výuce odborného výcviku pracovní listy?
„Ano, používám, ale velmi zřídka. Především z důvodu jiných aktivit v rámci školy a nedostatku času. Vytvořit takovýto materiál je i časově náročné. Pokud už nějaký takový materiál připravím, není takto rozsáhlý, spíše obsahuje jen pár otázek a více obrázků.“
2. V čem by podle Vašeho názoru měl být přínos pracovních listů ve výuce z pohledu učitele?
„Celkový přehled o tom, jak žáci zvládají učební látku/látky, kde mají mezery a co je potřeba zopakovat a doplnit“.
3. Co říkáte na celkové zpracování předložených pracovních listů?
„Zpracování je velmi pěkné, líbí se mi a jsou dobře přehledné. Jako velké plus hodnotím prolínání teorie s praxí a otázky volené všemi způsoby“.
4. Jsou podle Vašeho názoru srozumitelné? *„Ano, jsou srozumitelné“.*
5. Jak hodnotíte obtížnost úkolů?
„Otázky jsou volené k adekvátně k prvnímu ročníku. Je možné, že žákyně budou mít problém s vyplněním pH kožního filmu a latinských názvů pokožky a kůže“.
6. Je některý z úkolů podle Vašeho názoru pro žáky příliš složitý?
„Ne nejsou, až na už zmíněné otázky pH, pokožky a kůže. Latinské názvy se povinně učit nemusí. A nejsem si jistá, jestli se pH kožního filmu v kosmetice učily, učí se to až ve třetím ročníku v materiálech. Měly by ho ovšem znát z reklam. pH pokožky snad zná každý“.
7. Využila byste tyto pracovní listy v rámci výuky odborného výcviku?
„Určitě ano, využila bych je. Pokud bych k těmto pracovním listům měla později přístup, daly by se využít i jako forma písemné maturitní zkoušky u OV. Nebo vytáhnutí některých otázek k opakovacímu testu“.
8. V které části hodiny byste pracovní listy použila (na začátku nebo na konci učebního dne)? *„Určitě na začátku vyučovacího dne“.*

9. A proč? (uved'te důvody): *„Je více času, nechodí zákaznice, je to forma opakování a možnost společné opravy a dá se na to navázat dalšími tématy a následnou prací v OV“.*
10. Použila byste tyto pracovní listy jako opakování aktuálního tématu?
„Ano, určitě bych je použila“.
11. Jak hodnotíte přínos těchto pracovních listů pro žáky?
„Podle mého je to velký přínos pro žáky, ujasní si některé pojmy, zopakují a mají možnost do nich nahlédnout. Dopředu ví, jak by mohla popřípadě vypadat písemná maturitní zkouška z OV“..

B Příloha č. 2

Pracovní list pro 1. ročník KO Téma: Péče o pleť

Datum:

Jméno a příjmení:

1. Vyjmenujte hlavní části kůže + latinsky:

-.....

-.....

-.....

2. Přiřaďte k latinským názvům pokožky české názvy:

a) Stratum bazále

a) Světlá vrstva

b) Stratum spinosum

b) Základní vrstva

c) Stratum granulosum

c) Rohová vrstva

d) Stratum lucidum

d) Ostnitá vrstva

e) Stratum corneum

e) Zrnitá vrstva

3. Jak dlouhý je životní cyklus emidermální buňky?

.....

4. Čím napomůžeme k odstranění odumřelých kožních buňek?.....

5. Jaké pH má kožní film?.....

6. Za jak dlouho se obnoví kožní film?.....

7. Jakou funkci má kožní film na pokožce?.....

8. V jakém věku se běžně začíná s kosmetickým ošetřením spojeným s kosmetickou masáží?.....

9. Uvedte důvody, proč se nesmí provádět kosmetická masáž dříve:.....

10. Jakou kosmetickou masáž provádíme u mastné pleti?

11. **Jaká vazivová vlákna jsou umístěna ve škáře?**,
,
12. **Jak poznáme, že tyto vlákna přestávají plnit svoji funkci?**.....

13. **V průběhu života se tvoří vrásky:**.....
14. **Jaká je u těchto vrásek prevence?**.....

15. **Ve věku 45+ se tvoří vrásky:**.....
16. **Jde těmto vráskám předejít?**.....

17. **U jakého typu pleti se nejvíce tvoří vrásky?**.....
18. **Co je Turgor?**
19. **Co je Tonus?**
20. **Seřadte po sobě jdoucí kosmetickou diagnózu:**
Fotoreaktivita	1.
Genotyp	2.
Odchýlky od normy	3.
Barva kůže	4.
Tonus a turgor	5.
Promaštění	6.
Zdravotní stav zákaznice	7.
Tvar obličeje	8.
Aktuální struktura kožního povrchu	9.
Reaktivita kůže	10.
Vrásky	11.
21. **Vyberte 4 základní barvy pleti:** (správné odpovědi zakroužkujte)
a) Červená	e) Zelená
b) Modrá	f) Fialová
c) Bílá	g) Růžová
d) Žlutá	h) Hnědá

22. Jaké testy se provádí při kosmetické diagnóze?

.....

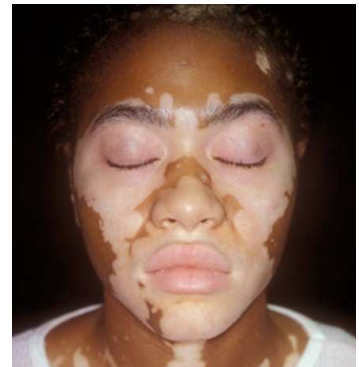
23. Doplňte názvy odchylek od normy.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

24. Uved'te, jaké druhy desinfekcí jsou vhodné pro následující případy:

(uved'te alespoň dva)

Povrchy:

Nástroje:

Na ruce:

Na poranění:

25. Ředí se desinfekční prostředek GUTTAR vodou? ANO NE

26. Omyjí a desinfikují se nástroje po každém zákazníkovi? ANO NE

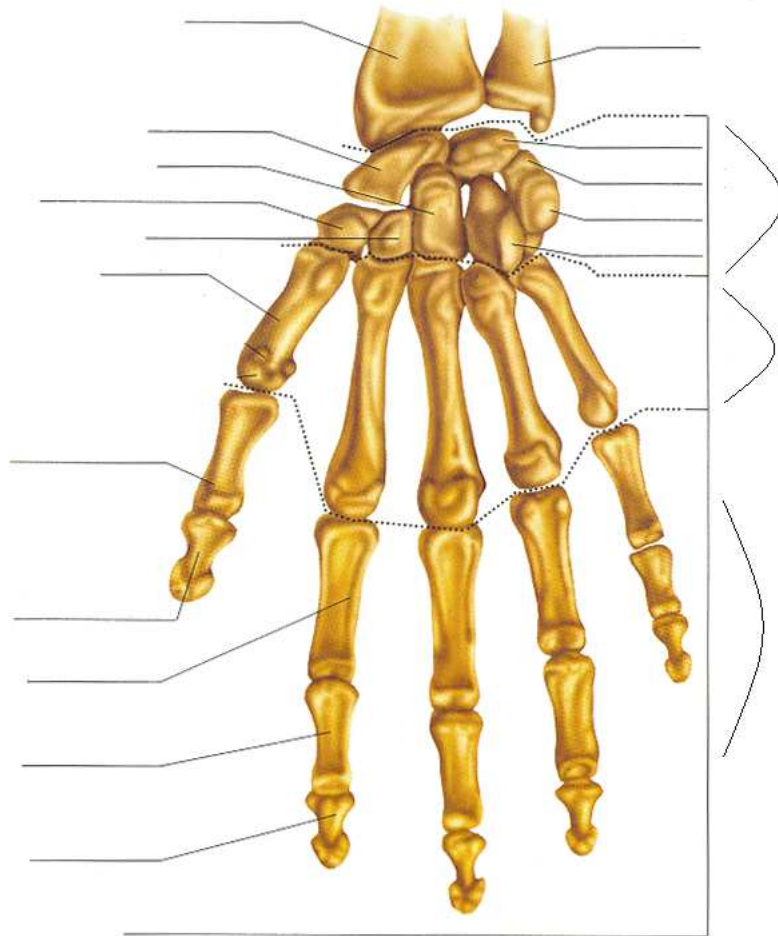
C Příloha č. 3

Pracovní list pro 1. ročník KO Téma: Péče o ruce

Datum:.....

Jméno a příjmení:.....

1. Popište kostru ruky:

2. Z jaké části vyrůstá vlastní nehet?.....
3. Jak dlouho trvá celá obnova nehtu?.....
4. Co je Matrix?.....
5. Jaký je denní přírůstek nehtu?.....
6. Jaké dva základní typy manikúry se provádí?a

7. Uved'te aslespoň 10 onemocnění nehtů na ruku:

-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

8. Popište onemocnění nehtů na obrázcích:

.....

.....

9. **Vyberte si dvě onemocnění nehtů na rukou, které jste doplnili v předchozím zadání (č. 8) a detailně popište jejich příznaky:**

-
-
-
-
-
-
-
-

10. **Vyberte situace, kdy nesmíme provádět manikúru ani gelovou modeláž nehtů:**

(správné odpovědi zakroužkujete)

a) U těhotné ženy	e) Při vysokém krevním tlaku
b) U nažloutlých nehtů	f) Bradavice v okolí nehtů
c) U zánětu nehtového valu	g) U uvolněné nehtové ploténky
d) Při plísňovém onemocnění nehtu
nebo okolí kůže	h) U okousaných nehtů
	i) U větších záděr

11. **Vyjmenujte jednotlivé fáze masáže rukou v požadovaném pořadí:**

-
-
-
-
-
-

12. **Jaké účinky má masáž rukou na pokožku? (napište alespoň 4)**

-
-
-
-

13. **Desinfekční prostředek GUTTAR je ředitelný vodou? ANO**

NE

D Příloha č. 4

Pracovní list pro 1. ročník KO Aktuální téma: kosmetická masáž obličeje, krku a dekoltu

Datum: Jméno a příjmení:

1. Seřad'te fáze kosmetické masáže v požadovaném pořadí:

Vlnění	1)
Hnětení	2)
Poklepy – bubnování	3)
Vibrace hluboká/povrchní	4)
Tření	5)
Hlazení	6)
Kroužkování	7)
Uklidnění + body	8)
Poštipy	9)
Nanášení a roztírání masážního krému	10).....

2. U jaké pleti provádíme Jacquetovou masáž obličeje?

3. Jmenujte všechny možné masážní přípravky, které se používají u kosmetických masáží obličeje, krku a dekoltu: (uveďte alespoň 4)

-
.....
.....

4. Od kolika let je vhodné provádět kosmetickou masáž? (správnou odpověď zakroužkujete)

- a) od 25 let b) od 15 let c) od 50 let

5. Váš výběr zdůvodněte:.....

6. Napište časové rozmezí trvání kosmetické masáže:

7. Zdůvodněte, proč je důležité dodržovat časové rozmezí:.....

.....

8. **Vyberte z nabídnutých možností, po kterém kosmetickém úkonu se provádí kosmetická masáž:** (správnou odpověď zakroužkujete)

- a) po hloubkovém čištění b) po aplikaci masky c) po úpravě obočí

9. **Váš výběr zdůvodněte:**.....

.....

10. **Je důležité vědět, zda má klient/ka nízký krevní tlak?** ANO NE

11. **Uveďte důvody:**

.....

12. **Provádí se kosmetická masáž u klientky, která má onemocnění štítné žlázy?**

ANO NE

13. **Zdůvodněte:**.....

.....

14. **Je kartotéční záznam důležitou součástí kosmetického salónu?** ANO

NE

15. **Uveďte důvody:**

.....

16. **Vyberte, kdy není vhodné provádět kosmetickou masáž:** (správné odpovědi zakroužkujte)

a) U pleti mastné a aknézní	f) Při parazitárním onemocnění (vši, svrab)
b) U žen starších více jak 50 let	g) Po návštěvě solária
c) U těhotných žen	h) Po plastických operacích
d) Při ekzémech a lupence	i) Při poúrazových jizvách
e) Při virovém onemocnění (herpes)	j) Při jakémkoliv zánětlivém onemocnění